Anul VI. Arad, Sâmbătă, 11/24 Maiu 1902 **Nr. 87**

REDACŢIA
Arad, Deák Ferencz-utcza nr. 20.

ABONAMENTUL
Pentru Austro-Ungaria:
pe un an . . . 20 cor.
pe 1/2 an . . . 10 „
pe 1/4 an . . . 5 „
pe 1 lună . . . 2 „
N-rul de Duminecă pe an 4 coroane.
Pentru România şi străinătate pe an 40 franci.
Manuscripte nu se înapoiază.

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAŢIA
Arad, Deák Ferencz-utcza nr. 20.

INSERŢIUNILE:
de un şir garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 b. de fiecare publicaţiune.
Atât abonamentele, cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte în Arad.
Scrisori nefrancate nu se primesc

Anul VI. Numĕr de Duminecă **Nr. 20**

Uneltiri păcătoase.

Dumnezeu să ocrotească sfânta biserică română dreptmăritoare resăriteană, pentru-că ea trece prin grele încercări. Ear cel ce s'a pus s'o sgudue e chiar — păstorul. Pentru-ca să-'şi vadă adică pe omul sĕu în scaun vlădicesc, I. P. S. Sa Mitropolitul Meţianu s'a apucat să le dea în cap legilor noastre bisericeşti şi cu sila amestecă străinismul în afacerile noastre cele mai însemnate.

N'a avut vreme să vină pe ziua de 11 Maiu la Arad, să presidieze alegerea de episcop. Zicea că-i obosit şi are mult de lucru. A avut însă vreme să meargă la Budapesta, unde— după-cum ni-se scrie — s'a pus să unelteasca împotriva părintelui Mangra cu duhul ce l-a făcut pe un pătimaş să strige: „Ce-'mi pasă, scufundu-se şi moara, numai şoarecele să peară“!...

Ce-'i pasă I. P. S. Sale că nevenind să ţină alegerea, a pricinuit Eparchiei Aradului cheltuieli de peste 4000 coroane; ce-'i pasă că astfel sufletele în eparchie s'au întărâtat şi prilegiu s'a dat la frământări primejdioase; că cei dela foile streine s'amestecă în afacerile noastre bisericeşti de par-că ei şi nu Sinodul ar fi chemaţi să ne pună vlădică... Dimpotrivă, *tocmai asta a dorit-o I. P. S. Sa.* Vrajba şi uneltirea, aceasta-i dă suc de vieaţă, numai prin astfel de mijloace 'şi-a hrănit domnia de un pătrar de veac în Eparchia Aradului... Tot prin acestea are nădejde să dea eparchia pe mânile omului sĕu, ca atotputernic să fie apoi şi neamurile-i fără numĕr ca într'o moşie să se înstăpânească asupra bisericii noastre dreptmăritoare...

Şi n'a fost destul că a uneltit el şi cu cine are în Pesta, dar pus'a în mişcare pe toţi câţi printr'însul ajuns'au la vre-o pricopseală.

Prea Cuviosul I. I. Pap, căpetenie a Consistorului din Arad, se făcu şi el nevĕzut; ne vin însă ştiri că dacă lipseşte dela slujbă, apucat-a să colinde prin Budapesta, pe la cei boieri şi scriitori de foi, *să le spună anume cum stau lucrurile* şi mai ales că ce primejdie ar fi pentru sfânta maică biserică dacă s'ar întări vlădic *cel pe care-l doreşte biserica...*

Nainte de 11 Maiu, când s'a sfârşit Sinodul, nu s'a putut pregăti alegerea d-lui Hamsea, ci dovezi foarte la înţeles s'au dat că *Mangra e doritul bisericii.*

Haid, 'şi-a zis I. P. S. Sa Mitropolitul Meţianu, să încercăm *sus* ce nu s'a isbândit *jos.* Şi d'atunci aşa s'au pus lucrurile ca şi când fişpanii trebue să ne candideze pe cine voim să alegem şi veste s'a scos în foile ungureşti că întâiul sfetnic al M. Sale nici n'ar duce spre întărire pe părintele Mangra, încât, după-cum vĕzurăm, chiar „*Aradi Közlöny*“ de Mercuri trebuia să publice şirile în cari dl *Urbán Iván*, vicişpanul comitatului Arad zice:

„*Reîntorcându-mĕ azi la ameazi dela moşia mea din Török-Becse, unde din cause familiare am petrecut serbătorile Rusaliilor, am citit în N-rul 113 al preţuitului D-voastre ziar articolul „Repăşirea lui V. Mangra“.*

„*Considerând că un pasagiu al acestuia afirmă: „Széll Kálmán, prim-ministru chemând la sine pe Urbán Iván, comite suprem al Aradului şi Beöthy László, comite suprem al Bihorului şi a declarat amândurora că dacă s'ar alege Mangra, nu l'ar propune spre întărire“, permite-mi* **să declar în chipul cel mai hotărît** *(leghatározottabban kijelentsem)* **că această parte a articolului nu corĕspunde adevĕrului.**

„*Nu, pentru-că şi dacă dl prim-ministru cere lămuriri dela oamenii sei de încredere, hotărîrile ce ia după primirea esplicărilor n'are obiceiul să le comunice, mai departe pentru-că — cel puţin înaintea mea —* **n'a făcut nici odată asemenea declaraţie**“.

Scos au apoi veste că dl Mangra ar avea de gând să repăşească. Se înţelege, că *nici aceasta nu-i adevĕrat...* Dar ce le pasă? Desnădăjduitul se agaţă şi d'un fir de paiu. Şi merg nainte, pe calea uneltirilor blestemate de biserică, încât nu ştim că mâne pe cine pornesc la drum şi în care foaie străină o să iasă vre-o ticăloşie.

Aşa stau treburile.

Dumnezeu este însă bun şi drept.

Celor cu inima curată trimite-le-va mângâiere ear celor cari în căi rele rătăcesc, de osândă le va face parte.

Au dat afară crucea! „*Alkotmány dela 22 Maiu n. aduce un articol în care arată că în urma uneltirilor preotului maghiar calvin Tóth Pál, din sala de şedinţe a caseĭ oraşului din Budapesta a fost dată afară crucea, ca astfel să fie — pace! Ovreii adică şi calviniĭ nu s'au astâmpărat până-ce n'au dat afară crucea*

„*Alkotmány*“ *se plânge că Ovreii li-au crescut Ungurilor pe cap!*

*

Cironomul rus în Ungaria. *Se dă ca sigură ştirea, că la manevrele din toamna anului acestuia, cari vor avé loc în valea rîului Vag, va lua parte şi ţareviciul mare duce* Gheorghe, *ca representat al Rusiei. Visita aceasta a cironomului rus, după visita ce a făcut archiducele* Francisc Ferdinand *la Petersburg, este un eveniment politic de mare însemnătate; căci intimităţii relaţiunilor dintre cele două mari puteri, i-se dă expresie şi prin fapte vĕzute.*

Lupta între patrioţi.

Duminecă s'a ţinut în Arad o adunare a *mercantiliştilor*, adică a celor cari pun mai presus de toate negustoria şi numai în rîndul al douilea se gândesc la ale câmpului.

„*Hazánk*“, foaia *agrarilor* eată ce scrie despre această adunare:

„Ştie iubitul cetitor ce sunt reuniunile de consum? Ei, dacă nu ştie, din vorbirile negustorilor adunaţi la Arad afle că aceasta este o instituţiune fără Dumnezeu, care:

fanatisează poporul,
rĕspândeşte bĕutura de rachiu,
învrăjbeşte pacea dintre biserici,
rĕspândeşte stricăciunea între slujbaşi,
e primejdie pentru negustorie pentru-că vinde scump marfa şi
la urma urmelor dă bancrută.

Invinuirile acestea au fost aduse la Arad, la Rusalii, în ziua Pogorîriĭ Sfântuluĭ Duh. La adunarea aceasta au luat parte sub presidenţia luĭ Tedeschi Victor următoriĭ: Dr. Grosmann Jakab, Fekete Jakab, Stauber József, Walfisch Ármin, Pless Hermann, Glück Dezső, Pick Ernő, Singer Sándor, Sándor Pál, Deutsch Ignátz, Weinberger Ferencz etc. etc.

Cu o vĕdită intenţie „*Hazánk*“ scoate în relief că toţi orĭ aproape toţi aceştia sunt — Ovreĭ... Şi d'aci, ţine-te: discuţie mare între mercantiliştĭ şi agrarĭ. „*Hazánk*“ caută să dovedească anume, că ceĭ de sus n'au dreptate; căcĭ binele poporuluĭ îl au în vedere numai agrarii, carĭ lucră din rĕsputerĭ pentru a înfiinţa cât maĭ multe prăvălii de consum, zicând că numaĭ aşa se pot mântui ţĕranii de usură şi peste tot, de sĕrăcie.

Pertractările în jurul pactului.

Primul ministru austriac *Dr. Körber* şi baronul *Call*, ministru de comerţ, au sosit Marţi la Budapesta pentru a reîncepe pertractările cu primul ministru ungar *Széll*, asupra pactuluĭ.

In afacerea pactuluĭ un ziar din Budapesta află dela un important membru al partiduluĭ guvernamental următoarele:

„De data aceasta se vor pune în contact ministrul de comerţ al Austrieĭ cu noul ministru de comerţ al Ungarieĭ, *Lang Lajos*. Sgomotul cel mare pe care îl făceau adăunăzĭ ziarele austriace, s'a potolit de-odată. Pertractările între cele douĕ guverne acum au pornit în *direcţie pacinică*; dar există un moment, care aicĭ acasă îl presintă pe *Széll* nu tocmaĭ în situaţie roză. In cinbul Lloyd se observă de câteva zile nişte accente caracteristice; şi deşi nu li-se poate da de isvor, ele se colportează în lung şi -'n lat, că adecă: *Széll a dat de greutăţi.* Earăşĭ lucrează „inspiratoriĭ“, carĭ *umblă să pregătească terenul pentru Lukács László*, căcĭ „bĕtrâniĭ“ se tem că ajunge Apponyi deasupra. Afară de aceasta şi Széll e din cale-afară agitat; numaĭ aceia se pot apropia de dînsul, carĭ îl linguşesc şi îl complimentează; ear pe aceĭa carĭ vor să-l informeze exact, îĭ încungiură. Escepţie face numaĭ cu aceĭa, *de carĭ* — nu se ştie din ce causă — *se teme.*

Machinaţiunile şi intrigile s'au pornit; şi ceĭ-ce spriginesc sincer politica luĭ *Széll* privesc cu îngrijorare situaţiunea“.

*

Pertractările între representanţiĭ celor douĕ guverne se vor relua, de-acolo unde au fost întrerupte în rîndul trecut. Inafară de chestiunile privitoare la pact, ajung la rînd şi câte-va chestiuni *de imposite.* Guvernul austriac a renunţat deja la maĭ multe pretenţiĭ susţinute în rîndul trecut.

Aşa în convenţia veterinară (despre vite) guvernul austriac e aplicat să facă maĭ multe concesiĭ. O chestie foarte importantă este şi termenul presentăreĭ în parlamente a tarifului vamal.

*

In zilele de 26 şi 27 Maiu vor sosi la Budapesta ministri austriacĭ de finanţe *Böhm-Bawerk* şi *Giovanelli*, al agricultureĭ, pentru a continua şi eventual pentru a termina pertractările pentru încheierea pactuluĭ.

La Florica.

La *Florica*, un frumos deal, acoperit cu vii, aproape de Piteştĭ (în România) îşĭ doarme somnul de veciĭ cel maĭ mare Român: *Ioan C. Brătianu.*

Fraţiĭ nostri din ţeară în fiecare an se duc să se roage la mormântul luĭ, în prima Duminecă a luneĭ Maiu. Au fost şi în anul acesta mulţĭ de tot, şi cu acest prilej dl *D. Sturdza* a rostit următoarea vorbire:

Ne întrunim astăzĭ earăşĭ în jurul mormântuluĭ marelui bărbat al neamuluĭ nostru.

Ne întrunim aci dominaţĭ de douĕ cugetărĭ. Una ne întoarce cu inimile pline de recunoştinţă spre un trecut glorios, plăsmuit de mânile şi de sufletele celor maĭ buni cetăţenĭ. Alta ne îndreptează ochii minţiĭ spre viitor, ca, trăgând din cele întâmplate învĕţătură vie, să păşim înainte cu încredere şi fără a şovăi.

In amândouĕ aceste direcţiunĭ, imaginea luĭ Ioan Brătianu stă luminoasă dinaintea noastră.

Se împlinesc douĕ-zecĭ şi cincĭ de anĭ de când s'a făurit Regatul român printr'o acţiune politică înţeleaptă, prevĕzĕtoare şi şi energică şi prin fapte rĕsboinice, carĭ ne-au ridicat în ochii lumeĭ întregĭ.

Sute de anĭ va dura amintirea acestor fapte, o amintire covîrşitoare, înălţătoare.

De această amintire strins legat rămâne numele luĭ Ioan Brătianu şi se va adeveri din generaţiune în generaţiune cuvântul, cu care se încheie rugăciunea — că veciniică va fi pomenirea luĭ în neamul românesc.

Nu se împlinise zece anĭ, de când Carol I pusese piciorul pe pământul patrieĭ noastre; şi România sta dinaintea uneĭ situaţiunĭ rĕsboinice, care umplea de îngrijire Statele cele maĭ puternice ale lumeĭ. Pentru toţĭ era greu a străbate întâmplările şi a se orienta. Maĭ anevoios era aceasta pentru Statul cel maĭ tinăr şi maĭ apropiat de furtuna ce era gata a se deslănţui.

In acel moment întunecos, în 1876, Ioan Brătianu a mers — la Sibiiu şi la Yalta — pentru a saluta pe Impĕratul Francisc Iosif şi pe Impĕratul Alexandru II, carĭ veniseră în apropiere de fruntariile noastre. Spiritul sĕu ager uşor a descurcat situaţiunea, şi a luminat calea de urmat. Aceste douĕ recunoaşterĭ au condus la încheierea Tractatuluĭ din 4/16 Aprilie 1877, care stabileşte de fapt independenţa Statuluĭ român, proclamată de Corpurile Legiuitoare în 9 Maiu şi aclamată de poporul întreg în ziua următoare de 10 Maiu.

Amintindu-ne acest mare şi însemnat act din istoria noastră, să ne împrospătăm imaginea situaţiuneĭ din cuvântările celor treĭ bărbaţĭ, carĭ stau atuncĭ maĭ în faţa evenimentelor, ce se desfăşurau.

Ioan Brătianu, preşedintele consiliuluĭ aclamă, el cel întâiu, pe Principele Carol — ca pe întâiul oştean şi Domn al Romănieĭ libere şi independente, şi pe Doamna Elisaveta ca pe balsamul îndulcitor al suferinţelor, la carĭ naţiunea era să fie expusă.

Dumitru Brătianu, preşedintele Senatuluĭ, zicea Suveranului Romănieĭ: — In lăuntru prin libertate, la fruntariĭ prin eroism, menţiĭ patrieĭ noastre independenţa şi-'ĭ cucereştĭ stima şi iubirea lumeĭ civilisate, eară Europa împreună cu noĭ, cu veneraţiune şi

BCU Cluj / Central University Library Cluj

cu amoare va saluta în Carol I, pe Marele Rege al Românieĭ.

Constantin Rosetti, preşedintele Adunăreĭ deputaţilor, la rîndul său amintea — că abia trecuse un-spre zece anĭ de când Principele Carol pusese piciorul pe pământul românesc, şi iată că drapelul luĭ Mircea şi al luĭ Ştefan, purtat de braţul românesc al Suveranuluĭ, s'a ridicat şi s'a desfăşurat la lumină mare, strângând împrejurul luĭ cu entusiasm naţiunea întreagă, hotărîtă a-l apăra.

In urma proclamăreĭ Independenţeĭ, se impunea ca ea să fie şi cucerită de naţiune, cu sabia în mână, căcĭ se simţea de toţĭ, că numaĭ sacrificiĭ reale şi înălţătoare puteau să i asigure trăinicia.

In Maiu, lupta era încinsă de-a lungul Dunăriĭ. La finele luĭ August armata română culegea, după secolĭ, întâiu laurĭ în faptele de arme dela Griviţa. La începutul luĭ Noemvrie fâlfâia victorios steagul român pe zidurile Rahoveĭ. La finele luĭ Noemvrie, Carol I. intra în cetatea Plevneĭ, apărată vitejeşte de inimosul Osman Paşa. Peste puţin cetatea fecioară a Vidinuluĭ plecă steagurile sale dinaintea armateĭ române.

In tot timpul acestuĭ crâncen resboiu Ioan Brătianu a desfăşurat o activitate extraordinară. El a stat luni întregĭ necontenit pe ţărmurile Dunăreĭ — priveghind ca armata să aibă toate cele trebuincioase, şi menţinând neîntreruptă comunicarea între ambele lemaluri ale mareluĭ fluviu, îmbărbătând pe toţĭ la sacrificiĭ, alinând suferinţele nedespărţite de timpurĭ grele, împăciuind dificultăţĭ adese foarte marĭ dintre cele două armate aliate.

Astfel numele luĭ Ioan Brătianu, precum nedespărţit rămâne de pregătirea şi de esecutarea marilor acte politice ale Regatuluĭ Românieĭ, nedespărţit va rămâne de faptele resboinice din giurul Plevneĭ şi de pe malul drept al Dunăreĭ.

In istoria Românieĭ va sta scris pentru veci, că Marele Căpitan al armatelor româno-ruse, dinaintea Plevneĭ, a avut lângă dînsul ca sfetnic credincios, conducător ager şi ajutor devotat pe Ioan Brătianu.

Pe această temelie trainică stăm astăzĭ; încunjurând pe Regele nostru şi Dinastia Sa, şi aruncând ochiĭ nostri spre viitor.

Amintindu-ne necontenit, că dela Dumnezeu vine toată întărirea sufletească şi toate harurile, carĭ înalţă popoarele, Luĭ mulţămită 'i-se cuvine astăzĭ şi tot-deauna, celuĭ de sus, că atuncĭ când ora a sunat, el a dat neamuluĭ nostru bărbaţĭ vrednicĭ de timpurĭ grele.

Fruntaşul acelor bărbaţĭ a fost Ioan Brătianu, şi de aceea de anĭ de zile venim la mormântul luĭ — să ne întărim inimile — să ne ascuţim minţile — ca în amintirea faptelor luĭ să aşternem fără şovăire calea pe care să păşim în viitor.

Veşnică va fi dar memoria luĭ Ioan Brătianu, cât va dura neamul românesc.

DIN ROMÂNIA.

Moartea Prinţului G. Bibescu.

Dela Constantinopole vine ştirea despre încetarea din vieaţă Principeluĭ *George Bibescu*.

După ştirile carĭ s'au primit din Constantinopole, Principele Bibescu a murit subit în trăsură pe când se înapoia dela debarcader, unde însoţise pe fiiul său care se întoarce în ţeara românească.

DOMENIUL COROANEI.

Dl I. Kalinderu, administratorul Domeniului Coroaneĭ, a adresat agenţilor de pe acel domeniu următoarea interesantă circulară:

Domnule agent,

Ne aflăm în apropierea zileĭ de 10 Maiu, care aminteşte atâtea fapte măreţe. Dintre datele memorabile ale trecutuluĭ nostru, aceasta e fără îndoială una din cele maĭ însemnate, pentru-că comemorează începutul şi sfîrşitul unuĭ lung şir de lupte aprige ce au dus, pentru neam şi ţeară, o generaţie plină de avânt patriotic şi un Domnitor înţelept şi iubit de supuşiĭ săĭ.

La 10 Maiu 1866, Principele Carol, chemat de tronul ţăreĭ, a intrat în Bucureştĭ; la 10 Maiu 1877, s'a proclamat neatîrnarea, tot la 10 Maiu, în 1884 România, în urma isbânzilor repurtate pe câmpiile de peste Dunăre, s'a înalţat la rangul de Regat şi şi-a luat locul ce i-se cuvenea printre celelalte state europene.

Astfel aceasta zi nu e numaĭ momentul care resumă şi încunună un trecut de lupte eroice şi de nobile jertfe, ci, în acelaşĭ timp, şi reînvierea ţăreĭ. La 10 Maiu 1877, s'au realisat aspiraţiunile strămoşilor nostri, de a vedea patria liberă, şi fiind că acum se împlineşte un pătrar de veac de atuncĭ, cade-se ca această zi să fie serbată de toţĭ Românii cu şi maĭ multă dragoste.

Spre acest sfîrşit veţĭ lua dar înţelegere cu preoţiĭ, învăţătoriĭ, primariĭ şi celelalte persoane fruntaşe din localitate spre a serba în mod măreţ şi de faţă fiind eleviĭ şcoalelor şi locuitoriĭ, amintirea sfărîmareĭ secularelor legături de atârnare faţă de Poartă.

După serviciul divin la care va cânta corul şcolar şi la care veţĭ asista cu toţiĭ, vă veţĭ aduna în şcoală sau în localul societăţeĭ culturale, unde eleviĭ vor executa cântărĭ; ear' d-voastre sau altul din agenţĭ şi vr'una sau două din celelalte persoane, veţĭ ţinè cuvântărĭ în frumoasa limbă populară, pentru a scoate bine la iveală însemnătatea zileĭ, mai cu seamă în anul acesta.

Pentru după amiazĭ sau seara, aţĭ puté întocmi chiar o petrecere sau o serată cu declamaţiunĭ şi teatru, dacă credeţĭ nemerit.

In cuvântarea d-voastră veţĭ stărui asupra pasuluĭ uriaş făcut atuncĭ de ţară, asupra progresuluĭ de până azĭ şi veţĭ scoate la iveală partea de căpetenie luată de ţăran la aceste evenimente.

„Nu mă tem de nimica — grăeşte Principele Carol I în ziua proclamăriĭ independenţeĭ — nu mă tem de nimica, căcĭ sunt convins că Românii n'au uitat nicĭ vitejia nicĭ prudenţa străbunilor, cu ajutorul cărora a trecut ţara peste atâtea dificultăţĭ".

Luptele urmate după întrarea Românieĭ în resboiu, bărbăţia şi tăria soldatuluĭ nostru au confirmat cu strălucire încrederea Domnitoruluĭ. Sub înţeleapta şi voinicească-'i conducere, ostaşiĭ nostri au dat dovada puteriĭ neamuluĭ, spulberând bârfelele ce se puneau până atuncĭ în socotoala noastră. Vitejia română, străbună nu dispăruse, nu murise în decursul veacurilor de restrişte prin carĭ trecuse ţeara. E a numaĭ amorţită, şi n'aştepta decât clipa priincioasă şi îndemnul pentru a se deştepta şi a se arăta şi maĭ mare şi maĭ admirată. Dările de seamă ale martorilor ocularĭ străinĭ, sunt pline de laudă pentru ţinăra noastră armată, care a ştiut să înfrunte toate asprimele vremeĭ şi să învingă un duşman voinic şi temut.

In bibliotecele şcoalelor, a oficiuluĭ său a societăţeĭ culturale, veţĭ găsĭ destule elemente pentru vorbirea ce veţĭ ţine. Puteţĭ ceteĭ din cărţile ce aveţĭ la dispoziţie părţile maĭ potrivite cu serbarea.

Inima şi sentimentele d-voastră fireşti de bun român iubitor al poporuluĭ din care faceţĭ parte, vă vor călăuzi şi vă vor face să găsiţĭ calea pentru a înălţa sufletele şi a încălzi spiritele scoţându-le pentru câte-va momente din cercul restrâns al cugetărilor obicĭnuite şi ridicându-le în sfera înaltă şi senină a iubireĭ de ţară şi de Rege. Maĭ ales locuitoriĭ Domeniuluĭ Coroaneĭ carĭ au primit atâtea bine-facerĭ dela Maiestăţile Lor, pot înţelege bine datoria sfântă de recunoştinţă care-ĭ leagă faţă de părintele ţăriĭ şi de Dinastia română.

Me veţĭ referi printr'un raport special de sentimentele şi impresiunile locuitorilor, precum şi de toate pregătirile pentru solemnisarea mândrieĭ aniversării şi voi ţine foarte mult seamă de ceea-ce veţĭ face în vederea acestui resultat.

Administrator, *Ioan Kalinderu.*

Loubet în Rusia.

Preşedinte Republiceĭ franceze, *Loubet* a sosit Mercurĭ dimineaţa în portul rusesc Kronstadt, unde a fost întîmpinat de Ţarul *Nicolae II*, cu mare alaĭ.

Cu prilegiul acesteĭ vizite marele ziar „*Journal de St.-Petersburg*" publică avântate articole despre frăţia franco-rusă, care este în interesul atât a celor două marĭ puterĭ cât şi în interesul păcĭĭ.

La sosirea în port, vaporul *Montcalm*, care a adus pe preşedintele Republiceĭ franceze, a fost primit cu salve de tunurĭ şi cu sgomotoase aclamărĭ. Marele duce *Alexei* întîmpină cu calde cuvinte pe preşedintele *Loubet*, apoĭ îl conduce în yachtul *Alexandra*, unde îl aştepta Ţarul pe corvetă.

La 12 ora yachtul Alexandra a sosit la Peterhof, ducând pe Impăratul *Nicolae*, preşedintele *Loubet*, marele duce *Alexei*, ministrul de externe francez *Delcassé*, baronul *Frederik*, ministrul al Curţiĭ ruseştĭ, cancelarul rusesc contele *Lambsdorff*, ministri, ambasadorĭ şi alţiĭ. In Peterhof au fost întîmpinaţĭ de primarul oraşuluĭ, care a oferit oaspeluĭ tradiţionala pâne şi sare. La orele $1^1/_2$ trenul imperial a pornit spre Ţarscoe Selo.

Seara la $7^1/_2$ s'a dat în palatul Ţarscoe Selo un prânz de gală, la care au luat parte 300 persoane. Impăratul *Nicolae* a ţinut următorul toast:

Când Vă urez bun sosit, d-le preşedinte, din adâncul inimeĭ mele, voĭ să dau expresie aceleĭ speranţe, că petrecerea D-voastră în mijlocul nostru va fi cea maĭ vie dovadă a acelor sentimente, carĭ reunesc Franţa şi Rusia. Dorire-aş ca şi D voastră să duceţĭ aşa amintirĭ ca acele neuitate, pe carĭ le am adus ţarevna şi eu, dela petrecerea noastră de câteva zile în Franţa. Domnule preşedinte, golesc paharul pentru D-voastră şi pentru mărirea şi înflorirea frumoaseĭ şi amiceĭ ţărĭ aliate.

După toastul Impăratuluĭ musica a intonat Marseileza. Preşedintele *Loubet* a răspuns în termenii următorĭ:

Majestate, Când V'am ascultat invitarea, mi a fost deosebit de mare bucuria că pot să Vă predau urările Franţeĭ, care întotdeauna a hrănit pentru Majestatea Voastră acele sentimente, pe carĭ nu demult aţĭ avut ocasiunea să le cunoaşteţĭ. Au fost de-ajuns câte-va ceasurĭ, ca din parte-mĭ să constat că inima Rusieĭ simte una inima patrieĭ mele. Această armonie tot aşa de multĭ fericeşte Franţa, după cum o înduioşează acea amintire, pe care a păstrat-o Majestăţii Sale Ţarevneĭ şi Majestăţii Voastre. Sunt foarte recunoscător pentru primirea de care mi-s'a făcut parte şi ridic paharul pentru Majestatea Voastră, pentru Majestatea Sa Impărăteasa *Maria Teodorovna*, şi în onoarea întregeĭ familiĭ imperiale; pentru mărirea şi înflorirea prieteneĭ sincere şi alianţeĭ credincioase dintre Rusia şi Franţa.

Din străinătate.

Discursul lordului Chamberlain.

Dl Chamberlain a ţinut un important discurs la „Asociaţiunea" unionistă liberală".

După-ce apără bilul privitor la învăţământ, a vorbit de resboiul din Africa-de-Sud.

Lumea întreagă, — a zis el, — are ochiĭ aţintiţĭ către Transvaal, unde şefiĭ buirĭ sunt actualmente adunaţĭ şi aşteaptă cu nerăbdare hotărîrea lor.

Am oare-carĭ speranţe dar nu prea am încredere.

Ştiu că majoritatea acelor carĭ se luptă încă împotriva noastră sunt convinşĭ de zădărnicia impotrivireĭ lor şi doresc să ne ajute să restabilim pacea şi prosperitatea în ţeara lor; dar e posibil ca minoritatea neînverşunaţilor carĭ îĭ au condus la peire să le propue să presinte propunerĭ pe carĭ noĭ avem dreptul să le respingem.

Ceea-ce e sigur până acum, e că atât timp cât guvernul va sta la putere, greşeala Majubeĭ nu se va maĭ repeta.

Oratorul afirmă în urmă că nicĭ-odată guvernul n'a pretins să impue capitularea fără condiţiĭ.

A spus ceea-ce doreşte să facă din ţeara cucerită şi nu va schimba de loc declaraţiile şi intenţiile sale.

Dl Chamberlain arată sacrificiile făcute de Anglia şi de coloniile sale.

Face alusie la opoziţia luĭ Sir Henry Campcel Bannerman şi partisanilor Miceĭ Anglie pe carĭ îĭ acuză că sunt lipsiţĭ de imaginaţie şi de prevedere.

In discursul său, dl Chamberlain vorbind de Lordul Rosebery, a făcut această declaraţie: dacă aceasta doreşte să devie membru al partiduluĭ unionist, el va fi primit cu braţele deschise, căcĭ nobilul lord e un unionist liberal fără să o ştie.

Demisia guvernuluĭ francez.

Din Paris vine ştirea să primul-ministru *Waldeck-Rousseau* la 12 Maiu, ziua alegeriĭ la balotagiĭ, a avisat pe preşedintele *Loubet* că îşĭ dă demisiunea. Au căzut la învoiala în urmă, ca numaĭ după reîntoarcerea preşedinteluĭ din călătorie, să se publice demisiunea — care se zice, în unele cercurĭ, că ar fi provocată numaĭ de motive de sănătate. Oficios decĭ, ar fi să se anunţe demisiunea la 28 Maiu.

Ziarele radicale (guvernamentale) regretă că *Waldeck-Rousseau* se retrage de-acuma, aşa că nu dă putinţă majorităţiĭ ca să dea expresie opinieĭ sale pe cale de interpelare. — Ziarele naţionaliste spun că primul-ministru se retrage pentru-că se îndoieşte de majoritatea sa în parlament.

Din Africa-sudică.

In *Vereeniging* sunt adunaţĭ 160 comandanţĭ burĭ, carĭ discută asupra încheiereĭ păcĭĭ. Pe când telegramele venite prin Londra vestesc că majoritatea comandanţilor pare a fi înclinată spre pace în condiţiile puse de englezĭ, *Krüger* a primit la Haga un raport asupra campanieĭ dela căderea capitaleĭ Transvaalului, Pretoria (1900 Iunie) încoace, dela comandantul *I. C. Smuts*, care la sfîrşit spune următoarele:

Nu am timp să le scriu toate, dar poţĭ vedea, Excelenţă, şi din rapoartele dujmanuluĭ, ce greu şi fără sporiu luptă dela începutul veriĭ (al iarneĭ la noĭ. N. Red.) Şi în Capland situaţia noastră e minunată şi sper că anul acesta va aduce o întorsătură hotărîtoare. Până acuma toate planurile vrăjmaşuluĭ, pentru a ne nimici, *au fost zădărnicite* şi numaĭ spre binele nostru s'au desvoltat. Nu e de mirat decĭ, că noĭ vedem într'asta mâna luĭ Dumnezeu. A Luĭ este gloria, că noĭ am putut resista până acuma, faţă cu imensa majoritate a vrăjmaşuluĭ, care pare a fi mânat de un duh din iad, şi lăpădând orĭ-ce idee şi tradiţie, desbrăcat de simţământul de virtute şi dreptate, se aruncă orbeşte drept în fundul prăpastieĭ.

ULTIME ŞTIRI.

Din Delegaţiunĭ.

Budapesta, 22 Aprilie. Delegaţiunea ungară astăzĭ s'a ocupat de raportul sub-comisiuneĭ afacerilor străine, care a fost redactat de Dr. *Falk Miksa*. In raport se pune pondul principal pe *menţinerea păcĭĭ* care se întemeiază pe *susţinerea Triplei-Alianţe*. Se maĭ ocupă raportul de stările din Balcani de pact şi de chestiunile vamale. Propune să se ia la cunoştinţă raportul ministruluĭ de externe contele *Goluchowsky* şi să se primească budgetul. *Rakovsky István* escepţionează acea parte din raport în care se vorbeşte *despre România*, vorbind în termenĭ puţin politicoşĭ.

Propunerea sub-comisiuneĭ se primeşte.

Noul guvern sêrbesc.

Belgrad, 22 Maiu. Astăzĭ s'a prezentat în scupştină noul cabinet. (Este ştiut, ca *Passicĭ*, şeful radicalilor, care fusese însărcinat cu formarea cabinetuluĭ după demisionarea guvernuluĭ n'a isbutit să constituiască un ministeriu după placul regeluĭ Alexandru). Primul ministru *Vuicĭ* anunţă, că cabinetul s'a compus din elemente radicale şi progresiste, pe basa înţelegereĭ dintre cele două partide.

O parte din radicaliĭ passicişti nemulţumiţĭ de a vedé în guvern pe ministriĭ *Stefanovicĭ*, (interne) şi *Popovicĭ* (finanţe), au trecut în tabăra opoziţiei pentru motivul că cele maĭ importante ministeriĭ s'au dat acestor doĭ bărbaţĭ politicĭ, membri nu ai partiduluĭ radical, ci aĭ celuĭ progresist.

IN AJUNUL ALEGERII DE EPISCOP.

(Celor interesaţi).

Trecutul este oglinda viitorului. Acesta este adevĕr neresturnabil. Din întâmplare, dau peste o „corespondenţă particulară“ a Tribuneĭ din Sibiiu, publicată în Nrul 87 din anul 1886, în care „mai mulţĭ“ din protopopiatul Lipoveĭ scriau în ajunul alegereĭ de protopop următoarele:

. . . . . .

... „ţinuta noastră cu dl candidat V. Mangra este curată, constituţională şi purceasă din convingere nepreocupată, folositoare binelui obştesc.“

. . . . . .

„Atenţiunea membrilor sinodului protopopesc este îndreptată şi respective în combinaţiune sunt 2 persoane: Voic Hamzea, preot şi Vasiliu Mangra profesor de teologie în Arad. Pe cel dintâiu îl voiesc mai cu seamă acei membri sinodali, carĭ vênează favoruri lumeşti şi carĭ au câte o crâmpiţă pe la uşile domnilor“.

„Pe al doilea îl voesc toţi oameniĭ de bine, carĭ au la inimă prosperarea bisericeĭ şi a poporului“.

„Pe cel dintâiu îl sprijinesc mijlocit şi nemijlocit toate organele nechemate de sus până jos!

„Pe al doilea îl sprijinesc şi voesc oameniĭ independenţĭ, nepreocupaţĭ şi firmi în caracter“.

„Vasiliu Mangra, cu un trecut prea frumos în viaţa publică, i-se atribue cu tot dreptul titlul provĕzut în „statutul organic“ de „bine meritat“; Voic Hamsea nicĭ că poate reflecta la vr'un merit“.

. . . . . .

... conjurăm pe fiecare alegător să-'şi facă socoata cu sine şi să-'şi folosească cu sfinţire dreptul şi votul sĕu“.

. . . . dacă voim să respectăm legea, trebue să votăm pe cel bine meritat“.

Dlor! Dacă vreţĭ să vedeţĭ o potrivală minunată, schimbaţĭ numele „Voic“ în Augustin, şi aplicaţĭ această corespondenţă la alegerea de Episcop în ajunul căreia suntem; apoĭ vĕ faceţĭ socoata precum să zice.

După ce opiniunea publică atât în Bihor, cât şi în com. Arad este pentru alegerea P. C. Sale V. Mangra de Episcop, atragem atenţiunea domnilor deputaţi sinodalĭ special a bihorenilor asupra acesteĭ împrejurărĭ, ca să nu abuseze de încrederea noastră, căcĭ, ca representanţĭ ai nostri au să ne dee seama despre faptele sĕvîrşite fără consensul nostru.

Noi, indignaţĭ, cu scârbă ne întoarcem de către acel Hamsea, care rĕvnind la mitră episcopească îşĭ compromite limba, biserica şi şcoala.

Cetiţĭ domnilor deputaţĭ jurnalele maghiare şi trageţi consecuenţele.

1 Maiu v. *Independent.*

CONGREGAŢIUNEA
COMITATULUI CARAŞ-SEVERIN.

— Raport special. —

(Urmare şi fine).

Vicecomitele C. *Fialka* atât faţă de dorinţele juste exprimate de d. membrul M. *Besán*, cât şi faţă de cele exprimate de membrul G. *Dobrin* promite, că va face tot posibilul, pentru îndreptarea situaţiuneĭ economice înspre bine şi peste tot pentru sanarea relelor relevate de domniĭ antevorbitorĭ.

Membrul Dr. *Aurel Vălean*, advocat în Lugoj, pornind din faptul dureros, cum uniĭ oficialĭ comitatensĭ nu sunt în stare a-'şĭ îndeplini chiemarea lor după-cum se recere, şi cum uniĭ dintre aceştia 'şĭ uită de datorinţele împreunate cu oficiul lor, e prin urmare de părere, că astfel de indivizĭ trebuiesc delăturaţĭ din oficiul lor. Spre ilustrarea acesteĭ afacerĭ expune cu toată indignaţiunea, că notarul comunal Bosser din Iablaniţa, a atacat pe stradă pe cetăţeanul P. *Călţunariu*, advocatul partideĭ contrare notaruluĭ. Pentru faptul acesta criminal membrul C. *Brediceanu* a făcut în şedinţa congregaţiuneĭ trecută o interpelaţiune. Ear acum notariul din Iablaniţa pentru cele susţinute în interpelaţiunile C. *Brediceanu* are să-l reglementeze faptic. Întreabă decĭ pe dl vice-comite, că are cunoştinţă şi despre acest caz, şi dacă are ce are de gând să întreprindă, căcĭ doar poate admite, că la noĭ ar fi stărĭ anarchice şi terorism, ca în America!

Vice-comitele rĕspunde imediat, că în contra notaruluĭ din Iablaniţa s'a pornit cercetare disciplinară nu numaĭ cu privire la faptul criminal comis faţă de advocatul Călţunariu, ci — după-cum i-se referează — chiar şi contra expectoraţiunilor scârboase relatate acum de dl interpelante.

Dl Virgil *Tomiciu* propune, ca congregaţiunea să suspindă îndată pe acest notar rĕsvrătitor.

Membrul Dr. *Haus* nu e învoit cu propunerea acesta şi timbrează pe românĭ de *neloialĭ*.

Prim-procurorul *Sulyók* înfierează şi dînsul în terminĭ foarte aspri procedura notaruluĭ Bosser şi recomandă luarea la cunoştinţă rĕspunsul vice-comiteluĭ.

Dl Dr. G. *Dobrin* primeşte declaraţia vice-comiteluĭ, respinge însă insinuaţiunea Dr-uluĭ Haus, că românĭ ar fi neloialĭ, tot aşa şi membrul Dr. Isidor *Pop* declară că românĭ nu sunt avisaţĭ să primească chiar din partea dluĭ Haus certificat de conduită.

Dl Virgil *Tomiciu*, ca propunător basându-se pe lege susţine de nou, că congregaţiunea e în drept a suspenda pe un funcţionar în cercul competinţeĭ sale şi prin urmare eserciarea acestuĭ drept nu poate forma chestie de loialitate sau neloialitate. De altfel după declaraţia vice-comiteluĭ 'şĭ retrage propunerea. Cu acestea afacerea notaruluĭ s'a terminat.

Punctul cel maĭ culminat în întreaga desbatere din congregaţiunea actuală a fost fără îndoială *starea învĕţămêntuluĭ poporal din comitat.*

Dl Dr. Petru *Barbu*, profesor în Caransebeş, ţine un înflăcărat discurs, în care cu argumente bazate pe fapte arată netemeinicia raportuluĭ inspectoruluĭ şcolar. Spune, că raportul nu e alt-ceva, decât o adunătură de numerĭ şi de cuvinte şi că în el să i-au în deşert lucrurile de mare insĕmnătate. Vorbind despre *scopul* şcoalelor poporale, arată că acesta este formarea de *caractere* folositoare patrieĭ şi societăţeĭ româneştĭ. Vorbeşte apoĭ despre factoriĭ, carĭ duc la ajungerea acestuĭ scop. După-ce arată falsa împărţire a şcoalelor după barometrul pseudopatriotismuluĭ, dovedeşte, că şcoalele confesionale, deşi sunt maĭ sĕrace, sunt totuşĭ maĭ superioare şcoalelor lăudate de dl inspector şcolar.

Membrul Dr. *Haus* neînţelegênd discursul părinteluĭ Dr. Barbu, produce furtună de ilaritate prin combaterea luĭ. Crezênd adecă că combate pe dl Barbu a declarat, că prin „Kezit csokulorum“ şi alte asemenea, nu sĕ formează caractere. Tocmaĭ ceea-ce a susţinut dl Dr. Barbu.

Dr. M. *Deutsch* ironisând pe Dr-ul Haus vorbeşte într'o materie, la *care să pricepe*, căcĭ doar nu suntem în parlament unde fiecare deputat se consideră dator să vorbească în ori-ce materie, irelevant de o pricepe, seau nu. Arată apoĭ, că pedepsele administraţieĭ sunt de tot prea marĭ şi în urmă protestează contra judecăţiĭ nefavorabile asupra şcoalelor confesionale, susţinênd, că şcoalele confesiuneĭ israelite unde dênsul e membru în senatul şcolar, corĕspund întru toate.

Inspectorul şcol. dl L. *Sándor* declară, că critica nefavorabilă asupra şcoalelor să refere numaĭ la *şcoalele gr.-or. române* (!) şi susţine că nu se pune pond pe limba maghiară şi că dotaţiunea învĕţătorilor nu e suficientă. Pretinde, ca şcoalele pe bază religioasă-morală să cultive patriotismul!

Protopresbiterul Lugojuluĭ P. O. D. Dr. G. *Popovici* revoltat în adêncul inimeĭ sale de cele susţinute de dl inspector ţine un învăpăiat discurs, în care respinge cu cea maĭ mare indignaţiune toate insinuările inspectoruluĭ. Propune a se alege o comisie de 10 membri, să se compare resultatul învĕţămêntuluĭ în diferite şcoale.

Membrul Coriolan *Brediceanu* arată, că scopul remonstrărиĭ Românilor în contra raportuluĭ inspectoruluĭ şcolar nu e alta, decât a impiedeca, ca dl inspector şcolar se *paradeze* cu *„fleacurile şoviniste“* şi cu lozince pseudo-patriotice. Aci, — zice vorbitorul, — nu e parlamentul unguresc, de unde ni-aţĭ scos, *în care sub devize şoviniste s'au creat legile citate de dl inspector* şi prin carĭ se face ridiculos a ni le explica noauĕ, ca şi când ar fi alcătuite cu scop de a ferici şi a cultiva poporul, pe când tendinţa lor adevĕrată a fost a ne preface în ungurĭ. Paradărĭ în scopul maghiarisărиĭ nu suferim şi trebue să piară din raporturĭ serioase. Nu ne substragem dela descoperirea orĭ şi căruĭ defect şi nu trăgnim dela ori-şi-ce jertfe pentru sanare! (Aplause)

Deputatul Lugojuluĭ, dl Alexiu *Patyánszky*, află de justificată indignaţiunea Românilor şĭ „noĭ maghiariĭ trebue să luăm act cu satisfacţie, când protestează atât de sincĕr contra insinuărиĭ de nepatriotism. E jost, ca să apară şi trebue să ne bucurăm de aceasta“.

Dl Virgil *Tomiciu* reflectează dluĭ Patyánszky, că Românii nu se apară, ci protestează energic contra insinuărilor nedrepte. Aproabă apoĭ cele zise de dl Dr. Deutsch în privinţa pedepselor administrative, citând un rescript ministerial, care recomandă posibila cruţare a populaţiuneĭ.

Membrul Dr. G. *Dobrin* declară că, Românii n'au motiv a-'şĭ apăra aicĭ patriotismul, căcĭ aceştia totdeauna au fost pe deplin conştienţĭ de datorinţele şi faptele lor. Respinge şi dînsul insinuările dluĭ inspector şcolar, carele nu e competent a cunoaşte pe Românii în patrioţĭ şi nepatrioţĭ. Ce priveşte situaţia materială a şcoalelor, nu crede, că „fraţii“ greco-catolici sunt „maĭ umflaţĭ“ decât noĭ.

Desbaterea fiind terminată să ia la cunoştinţă raportul vice-comiteuluĭ. Ear protopresbiterul Lugojuluĭ, Dr. G. *Popovici*, după-ce la intervenţia fostuluĭ comite-suprem, A. Patyánszky s'a promis, că consiliul administrativ, se va ocupa de afacerea aceasta, 'şi retrage propunerea.

Cu acestea s'a terminat afacerea instrucţiuneĭ poporale.

Urmează la ordinea zileĭ *alegerile supletorii* de functionarĭ.

Membrul Dr. G. *Dobrin* constată, că alegerea funcţionarilor e vătămată prin ingerinţă neiertată şi prin presiunea, ce se esercită asupra concurenţilor. Doreşte ca pe viitor să se publice concursul pentru ocuparea posturilor vacante în foile locale şi să se garanteze deplina libertate atât a concurenţilor, cât şi a alegătorilor.

Amintesc în treacăt, că de president la scaunul orfanal a fost ales cu aclamaţiune, dl Rudolf *Reitter*, până acum protopretorele cercului Orşoveĭ, între protopretor, pretorĭ şi notarĭ comitatensĭ s'au făcut avansamente, ear de pretore al Orşoveĭ s'a ales dl Constantin *Tuneiu*, rigorosant în drepturi.

In şedinţa de după amiazĭ a venit la ordinea zileĭ *chestiunea unui împrumut de 100 mii coroane* din partea comitatuluĭ, ce ar avea să se voteze statuluĭ drept ajutor pentru construirea căiĭ ferate Caransebeş-Haţeg.

Primul vorbitor în chestie a fost dl Mihail *Besán*, not. public reg. Cum vine statul, zice vorbitorul, să ceară ajutor dela comitat, când chiar el vrea să zidească linia ferată? — Cum vine statul să ceară ajutor dela un comitat sĕrac, cum suntem noĭ, unde să ştie, că *dările cele marĭ*, neputêndu-se plăti, cu sutele de miĭ să descriu din oficiu? — Şi în urmă cum cere ajutor de acolo, unde *preoţii* şi *învĕţătorii* nostri din causa sĕrăcieĭ poporuluĭ însişĭ trebuesc ajutoraţĭ din vistieria statuluĭ?! Propune dar, ca acest ajutor să *nu* se voteze.

Membrul C. *Brediceanu*, după-ce constată, că poporaţiunea fostuluĭ comitat Caraş, are deja o linie vicinală către Făget, carea leagă comitatul nostru cu părţile ardelene, e de părere, că din punct de vedere al dreptăţiĭ să le dăm şi fraţilor severineni posibilitatea, de a avea o linie ferată spre părţile ardelene.

Primarul oraşuluĭ Caransebeş, dl Const. *Burdia*, susţine, că suma aceasta a fost votată deja concesionarilor privaţĭ, şi prin urmare ea are să treacă acum simplaminte în mâna statuluĭ.

La acestea membrul Mih. *Beşán* îĭ reflectează, că: *„Duo cum faciunt idem, non est idem!“*, adecă ce poate face o societate *privată*, nu poate face statul, şi că nu fie-care drum vicinal aduce câştig poporaţiuneĭ!

Cu toate acestea împrumutul de 100 miĭ coroane s'a votat.

Urmează la ordinea zileĭ propunerea comitetuluĭ permanent, că în caz, că vice-comitele şi prim-notarul comitatens este împiedecat să conducă afacerile, să fie înlocuit prin primul vicenotar, ear nu prin presidentul scaunuluĭ orfanal, cum a fost usul până acum.

Contra acesteĭ propunerĭ s'a ridicat Baronul *Bruchenthal*, zicênd că competinţa de conducere îĭ cade preşedinteluĭ sedrieĭ orfanale, ca celuĭ maĭ mare în rang. L'au părţinit apoĭ contele *Bissingen* fostul comite suprem A. *Patyánszky* şi toţĭ românii. Cu toate acestea s'a primit propunerea comitetuluĭ permanent. (Prin aceasta, — precum să svoneşte, — comitetul a voit să recompenseze încâtva pe primul vicenotar, care asemenea era în combinaţie de a fi ales de president al sedrieĭ orfanale).

graniţei comitatului.

Comitetul permanent propune ca cu completarea monografieĭ comitatuluĭ să se însărcineze profesorul dela gimnasiul de stat din loc, dl Tihamér *Turchányi* (slovac de origine). Profesorul acesta a venit abia de un an în Lugoj, prin urmare nu cunoaşte nicĭ referinţele actuale, nicĭ trecutul istoric al poporaţiuneĭ din acest comitat. Atâta putem spune, că dînsul a scris un op foarte tendenţios despre poporaţiunea şi nomenclatura comunelor din acest comitat, voind să dovedească, că marea majoritate de prin ţinuturile acestea înaintea catastrofeĭ dela Móhács a fost maghiară, şi că românii încetul au venit pe aicĭ numaĭ începênd cu secolul al 14. (Celor competenţĭ le atrag atenţia asupra cărţiĭ sale intitulate: „Krassó-Szörény vármege néprajzi viszonyai a mohácsi vész előtti időkben Irta Turchányi Tihamér. Lugos. 1901).

Primul vorbitor în chestie a fost dl Mih. *Besán*, not. public reg. Dînsul zice cam următoarele: Pentru completarea monografieĭ comitatuluĭ nostru începută de istoricul Pesty Frigyes, şi continuată apoĭ de Szentkláray (alias: Nedics) propune să se escrie un concurs. Cu Szentkláray — zice vorbitorul — am păţit'o rĕu de tot. In opul sĕu s'au scris nu numaĭ neadevĕruri, ci şi multe incorectităţĭ. Aşa d. e. Szentkláray în firul istorieĭ sale (!) pune locul istoric *Tapae*, locul primeĭ ciocniri a luĭ Traian cu Dacii, îl pune odată în Ardeal dincolo de Olt, maĭ târziu dincolo de Caransebeş, şi a treia oară lângă Caransebeş, pe când să ştie, că comuna Tapia (Tapae) e lângă Lugoj, unde să şi afle urme de drumurĭ clădite de *romani*.

Şi fiind-că istoria Ungarieĭ, — deschizêndu-'i-se toate bibliotecile şi toate archivele statuluĭ şi ale privaţilor, — a luat un avênt nemaĭ pomenit, încât din diferite timpurĭ s'au publicat până acum documente istorice în maĭ bine de 100 tomurĭ tipărite, pe lângă carĭ maĭ este a se aminti şi renumitul op al luĭ Fehér:

„*Codex diplomaticus*“, este deci evident, că la un premiu aşa de mare — de 11 miĭ coroane — decât maĭ mare nicĭ Academia maghiară n'a escris concurs, foarte mulţĭ istoricĭ vor concurge în lucrărĭ *obiective* şi *scienţifice* la acest premiu însĕmnat, dintre care putem alege apoĭ pe cea maĭ bună, sperând de sine se înţelege, că va concurge şi dl Turcháuyi. Trebuesc luaţĭ în consideraţie nu numaĭ membri academieĭ, ci şi societatea istorică, precum şi societatea privată a istoricilor maghiarĭ, carĭ descriu acum monografiile comitatelor din Ungaria, din caiĭ au apărut până acum 6 tomurĭ. Insistă decĭ pe lângă publicarea *concursului*.

Membrul V. *Tomiciu* primeşte propunerea ca un ce natural şi singurul espedient corect pentru a se scrie istoria comitatuluĭ nostru în mod obiectiv. Pesti Frigyes a fost un istoric recunoscut de toată ţeara, dar Szentkláray-Nedics numaĭ istorie n'a scris, ci *un pamflet la adresa Românilor!* Pentru şovinismul sĕu tendenţios comitatul l-a îngrăşat cu miile plătite şi câştigate cu sudoarea cruntă de aceĭ *români*, pe carĭ i-a batjocorit! Acum voiţĭ să concredeţĭ finirea monografieĭ dluĭ prof. Turchányi, despre care numaĭ dela D-Voastre pentru prima dată aud, că ar fi — *istoric!* Dar încă o observare: In congregaţiunea noastră ţinută în anul 1872 s'a adus *unanim* conclusul, ca monografia comitatuluĭ nostru să se scrie în treĭ limbĭ, şi anume: ungureşte, *româneşte* şi nemţeşte. Pretind că şi acest conclus să se respecteze.

Dl Dr. Cornel *Jurca*, asemenea părtineşte propunerea dluĭ M. Beşán pentru escrierea concursuluĭ. Dl Turchányi poate fi om învĕţat şi bun istoric, dar şi noĭ Românii avem oamenĭ cu carte şi de specialitate istoricĭ. Intre alţiĭ aminteşte pe protopresbiterul Lugojuluĭ Dr. G. *Popovici* şi pe profesorul P. *Drăgălină* din Caranla scrierea monografieĭ nu vor fi tendenţioşĭ şi subiectivĭ.

Dl Dr. G. *Dobrin* rosteşte apoĭ o filipică strajnică contra procedeuluĭ urmat în causa monografieĭ şi iĭ face atenţĭ pe ceĭ dela putere să nu facă *şi din ştiinţă chestie de partid.* Primeşte concursul.

Protofiscul *Sulijok* încă e pentru escrierea concursuluĭ.

Insuşĭ vicecomitele *Fialka* apreciând motivele antevorbitorilor pledează *pentru* escrierea concursuluĭ, face însă un amandament, ca să se stabilească ca termin preculsiv 31 Ianuarie a anuluĭ curent.

După-ce pentru propunerea comitetuluĭ permanent vorbeşte profesorul *Mathé*, şi inginerul de stat *László*, propunerea aceluia se primeşte cu majoritate de voturĭ, şi astfel — lucru curios şi semnificativ, — vicecomitele e desavuat prin insaşĭ partida sa! — Contra acestuĭ conclus membrul Dr. G. *Dobrin* însinue apelaţie.

La desbaterea celorlalte obiecte s'au primit întru toate propunerile comitetuluĭ permanent. Cu acestea comitele suprem declară şedinţa congregaţiuneĭ de primăvară de închisă. *Rap.*

„Cartea Copiilor“.

— Dare de seamă cetită în adunarea despărţământuluĭ învĕţătoresc al Caransebeşuluĭ, ţinută în 1 Maiu st. n. —

(Urmare şi fine).

Autoriĭ de manuale se feresc, cât pot, de fragmente. „Cartea“ noastră din contră: se pare a avea o mare slăbiciune pentru fragmente. La pag. 51, unde ni-se spune, că în Noemvrie *„toamna e pe sfîrşite“*, aflăm o strofă dintr'un pastel de Alexandri; la pag. 74 alt fragment de pastel; la pag. 91 earăş fragment din pastelurĭ; la 109 asemenea; la 132, 152, 169 câte două strofe din pastelurĭ de Alexandri, (care de altfel nu este numit ca autorul lor în nicĭ una din paginile amintite). După-cum vedeţĭ, aşa dar' poeziĭ descriptive, şi încă *pasteluri în fragmente*, au să fie explicate copiilor din clasa a doua primară! Să facem domnuluĭ autor o unică întrebare, fiid-că e totodată şi învĕţător la o şcoală de ale noastre. In fragmentul de pe pag. 132 cetim versurile:

„. . . frageda sulcină, steluşoare, blânde nalbe,

Urmăresc pe busuiocul, iubitor de sinuri albe. . .

cum tălmăceşte domnul învĕţător copiilor pe busuiocul cel [illegible] iubitor de sinuri [illegible] sigur însă orĭ-ce învĕţător, că prin lucrărĭ atât de grele, cum sunt poeziile discriptive, nu putem dobândi alt resultat în mintea fragedă a copilaşilor, decât cel mult desgust pentru literatură.

„Cartea Copiilor“ maĭ cere acum, între alte imposibilităţĭ, ca ceĭ din clasa a doua primară să ştie exact ce înseamnează *„Comitatul şi episcopia“*, şi la pag. 145 copiĭ învaţă următoarele lucrurĭ, pe care le reproduc întocmaĭ: *„Cercul (pretura) nostru cu cercurile vecine alcătuesc un comitat. Capul comitatuluĭ e prefectul El ocârmueşte tot comitatul în trebile politice, de aceea toţi pretorii, primarii şi alţii diregători ce se ţin de comitat stau sub ascultarea lui“*, şi tot aşa încolo despre comitat.

Despre episcopie pe pag. următoare:

„Mai multe comune bisericeşti, protopopiate şi mănăstiri întrunite la olaltă alcătuesc o episcopie s'au dieceză. Capul diecesei e episcopul. El ocârmueşte toată dieceza în trebile bisericeşti, şcolare fundaţionale“, şi dăĭ nainte pe aceeaşĭ coardă!

Astfel de chestiunĭ de constituţie politică şi bisericească, îmbrăcate în forma aceasta, sunt pentru clasa a doua primară nişte vorbe săcĭ şi goale. Dacă vom chinui pe copiĭ să le înveţe papagaliceşte, putem fi mângăiaţĭ în sufletul nostru, că maĭ avem un mijloc excelent, ca să prostim pe bietul românaş încă din fragedele tinereţe.

Metodica şcoaleĭ primare ne spune la învĕţământul intuitiv, că ie bine să aranjăm materialul sĕu după anotimpurĭ, şi *toamna* să vorbim despre lucrurĭ din şcoală şi familie; *iarna* despre animale, casă, comună în anotimpul acesta, ear *primăvara* despre grădină, plante, câmp, rîu, lac, vale din împrejurimea comuneĭ. „Cartea Copiilor“ arangiează materialul învĕţământuluĭ intuitiv aşa; în Septemvrie şcoala, cartea, omul, *cânele, mâţa, calul;* în Octemvrie *boul, oaia, capra, porcul, gruparea şi compararea animalelor găina, gâsca*, în Noemvrie curea, gruparea paserilor, *grădina, mărul, părul, prunul, nucul*, satul şi oraşul; în Decemvrie îmbrăcămintea, comună politică (!) şi bisericească (!), *viţa de vie*, fasolea, curechiul, în Ianuarie sfecla, castravetele, *lubeniţa, gruparea şi compararea pomilor*, bradul; în celelalte lunĭ aceeaşĭ aranjarea nu totdeauna norocoasă; abea în Maiu aflăm o împărţire maĭ firească a materieĭ.

In metodică maĭ învĕţăm, că scrisul şi cetitul în clasa primă se începe cu *deprinderi pregătitoare*, cu aşa numitele exerciţiĭ *fonetice* şi exerciţiĭ *grafice*, cu scop ca prin unele să deprindem auzul şi organele de vorbire ale copiluluĭ, ear prin cele din urmă să perfecţionăm vederea şi mâna scolarului, să distingă elementele uneĭ litere şi să le poată scrie, şi tot la exerciţiile grafice se arată cum are copilul să ţină condeiul şi cum se şadă la scris. Deşi „Cartea Copiilor“ este scrisă pentru clasa a doua, pune totuşi ca ea expusă la loc de frunte şi cu litere bătătoare la ochĭ următoarele regule pentru cetit şi pentru scris:

1. „Când citeştĭ ţine cartea în mâna stângă şi piciorul drept ceva îndărăt“.

2. „Când scriĭ, ţine capul şi corpul drept în sus; aşa că coatele să fie apropiate de corp“.

Restul pagineĭ este alb.

Aşadar la cetit: piciorul drept ceva îndărăt! Nu prea înţelegem, ce are de a face piciorul drept cu cetitul? Pentru ce să-'l dăm ceva maĭ îndărăt? Ce a păcătuit adică? Şi, dacă n'a păcătuit, de ce să-'l dăm înapoĭ tocmaĭ pe el, şi nu pe cel stâng? Aceste afacerĭ importante va binevoi poate să le deslege alt cine-va. Noĭ însă trebue să protestăm, dacă la scris ni-se cere să scriem cu capul şi corpul *„drept în sus“*, căcĭ nu putem executa felul acesta de mişcărĭ, care aparţin exerciţiilor acrobatice, nu pedagogice.

Coatele la scris *„să fie apropiate de corp“*, este o poruncă opusă igieneĭ. La scris, zicem, noĭ, să se razime pe masă mânile cu coate cu tot, ca să putem ţinea umeriĭ în linie dreaptă.

La o mare parte din piesele de cetire cuprinse în „Cartea Copiilor“ autorul arată şi isvorul, de unde le-a împrumutat sau le-a prelucrat. Găsim, pe lângă colecţiunĭ de literatură poporală, numele multor scriitorĭ fruntaşĭ, ca Eliade, A. Pann, Creangă, Ispirescu, Carmen Sylva, Alexandri, Alecsandrescu, C. Negruzzi, Maria (?) C. Poni, ba chiar şi scriitorĭ străinĭ: italianul Silvio Pellico, francezul Ioan Richepin, germanul Gellert. Foarte veselĭ trebue să fim, când un învĕţător, în împrejurările de astă-zĭ, are pregătirĭ atât de frumoase, încât scoate şi prelucră scrierĭ nu numaĭ din autorĭ naţionalĭ, dar pricepe atâta italienească, franţuzască şi nemţească, de poate răsfoi chiar şi prin scriitorĭ străinĭ!

Veselia noastră, mi se pare însă, este înainte de vreme. Pe pag. 152 dăm de poesia „*Primăvară*“, sub care e pus „*V. Alexandri*“. Orĭ cât ar căuta cine-va în poesiile complete ale poetuluĭ, versurile acestea nu le-ar găsi, pentru o causă foarte simplă, şi adică: nu Alexandri le a făcut. „Cartea Copiilor“ rĕspândeşte un neadevĕr, când presentă pe poet drept *autor* al acesteĭ poesiĭ. Prin ce minune ajung versurile din „Primăvară“ în cartea, de care vorbim? Apoi eată cum: In poesii poporale, adunate şi întocmite de V. Alexandri, se află la pag. 286 o doină sub numele *„Alta“* şi conţine donăzeci-şi-patru de versuri. Doina aceasta din colecţiunea lui Alexandri, cu omiterĭ făcute de mine, am publicat-o aşa cum se găseşte în abecedarul meu apărut în 1894, tipărit acum în ediţie nouă, *) adică din donăzeci-şi-patru de versuri am păstrat unsprezece, cu o mică modificare, lo am dat numele de „Primăvară“ şi „Din Alexandri“. „Cartea Copiilor“ n'a făcut alt ceva, decât a adoptat în tocmai cele 11 versuri cu titlu cu tot şi, din neştiinţă, a făcut pe Alexandri autorul lor, ceea ce nu este exact.

Dacă domnul învĕţător a crezut, că e lucru cuviincios a împrumuta de-a gata o muncă de-a altuia şi a nu mărturisi împrumutul, trebuia cel puţin să reproducă maĭ cu îngrigire din abecedarul meu, aşa cum a reprodus tot de-acolo pe furiş şi alte versuri, alese şi prelucrate din întâmplare earăş de subsemnatul.

Vor maĭ fi oare în „Cartea Copiilor“ şi alte bucăţĭ introduse pe furiş, se prea

*) Vezĭ: E. Hodoş, Intâia carte de scriere şi cetire, ed. II-a pag. 58.

Rugăciune.

Crăiasă alegêndu-te
Ingenunchiem, rugându-te,
Inalţă-ne, ne mântue
Din valul ce ne bântue,
Fiĭ scut de întărire
Şi zid de mântuire,
Privirea ţĭ adorată
Asupra-ne coboară,
O maică preacurată
Şi pururea fecioară,
Marie!

Noĭ, ce din mila sfântuluĭ
Facem umbră pământuluĭ,
Rugămu-ne 'ndurărilor
Luceafĕruluĭ mărilor,
Ascultă-a noastre plângerĭ
Regină peste îngerĭ,
Din negurĭ te arată,
Lumină dulce; clară,
O, maică preacurată
Şi pururea fecioară
Marie!

Sonet.

Rĕsaĭ asupra mea lumină lină
Ca-'n visul meu ceresc de-odinioară,
O, maică sfântă, pururea fecioară,
In noaptea gândurilor mele vină.

Speranţa mea, tu n'o lăsa să moară!
Deşi a fost adânc noian de vină,
Privirea ta, de lacrimĭ calde plină,
Indurătoare asupra mea coboară.

Strĕin de toţĭ, perdut în suferinţa
Adâncă a nimicniciei mele,
Eu nu maĭ cred nimic şi n'am tărie.

Dă-'mĭ tinereţa mea, redă-mĭ credinţa,
Şi reaparĭ din cerul tĕu de stele,
Ca să te-ador în vecĭ, Marie!

M. Eminescu. *)

*) Poesiĭ postume de M. Eminescu, Bucureştĭ 1902. „Minerva“, Institut de arte grafice şi editură, preţul 1 Leu.

UNIREA PRINCIPATELOR.

Conferenţă.

(Urmare şi fine).

Dar precum istoria noastră are numaĭ două părţĭ: una de durerĭ şi asuprirĭ, cea tragică şi alta de glorie, tot astfel istoria Luĭ, a celuĭ din urmă Basarab legiuit, care, la un moment dat a legat printr'un brîu de foc cele treĭ Capitale: Târgoviştea, Alba-Iulia şi Suceava — are şi ea două părţĭ: una glorioasă şi alta tragică. Şi precum gloria Luĭ e cea maĭ mare a neamuluĭ nostru, tot astfel şi tragedia Luĭ e cea maĭ crâncenă din vremurile bĕtrâne ale poporuluĭ nostru. De aceia ce nu putem învĕţa din istoria şi faptele luĭ Mihaiu?

Invĕţăm maĭ întâiu că lucrarile marĭ se făptuesc cu multă străduinţă, multe lupte şi nespus de marĭ jertfe; că aceĭ, carĭ vor să le făptuească, trebue să fie bine pregătiţĭ: podoaba sufletuluĭ lor să fie virtuţile cele maĭ alese ale bunuluĭ cetăţean şi bunuluĭ creştin şi nicĭ odata să nu disperese de sfârşitul victorios al causelor marĭ şi drepte ale neamuluĭ.

Eată de ce icoana luĭ Mihaiu şi-a faptelor sale să fie nouĕ isvor de tărie sufletească, de credinţă creştinească şi de nădejde viitoare.

A doua faţă a unirii e mult maĭ complexă, căcĭ cadrul eĭ cuprinde însă-şĭ vremurile unirii — pe carĭ le-am fost schiţat maĭ sus — şi în timpul cărora o pleiadă întreagă de minunaţĭ bărbaţĭ aĭ neamuluĭ au lucrat cu zel şi abnegaţie pentru ducerea la îndeplinire a ideiĭ unirii. Dar întreaga operă se desăvârşeşte prin persoana Majestăţiĭ Sale Regeluĭ Carol I, care trebue şi va fi considerat ca representând a doua faţă a unirii.

Rînd pe rînd treacă-vĕ dar pe dinaintea ochilor D-voastre sufleteştĭ chipurile strĕlucite ale Câmpinenilor şi Goleştilor, ale Kogălnicenilor şi Brătenilor, ale Bocreştilor şi Catargiilor, ale Alexandriilor şi Negrilor, ale Roseţilor şi Ghiculeştilor; ale Panilor şi Sturzeştilor, — pentru ca să învĕţaţĭ dela eĭ ce însemnează puterea entusiasmuluĭ şi a convingerii pentru nişte ideĭ marĭ; să învĕţaţĭ dela eĭ a munci neprihănit, a suferi, ba chiar a vĕ jertfi pentru binele bunuluĭ nostru comun al tuturor — patria!

Ear când timpurĭ maĭ grele vor veni asupra vĕ, când veţĭ fi pe punctul de a şovăi în hotărîrile voastre, când geniul cel bun şi păzitor al neamuluĭ vĕ va şopti tainic, apropiaţi vĕ, — atuncĭ, ca să luaţĭ curaj şi îndrăsneală, tărie şi credinţă, nădejde şi virtute — îndepliniţĭ ruga poetuluĭ:

„Plecaţĭ ghenunchiĭ voştrĭ
Intâiu pela morminte
„Şi ţărîna străbună
ferbinte-o sĕrutaţĭ;
„De-al lor curaj, virtute,
aduceţi-vĕ aminte
„Şi voi patriotismul
de-acolo îl învĕţaţĭ!“

A treia şi cea din urmă faţă a unirii este reservată tainiculuĭ viitor, maĭ apropiat s'au maĭ depărtat după cum va fi voinţa şi vrednicia neamuluĭ. Acum ne înţelegem presentul, ne cunoaştem menirea. Dincolo, peste Carpaţĭ, creşte şi să întăreşte în conştiinţa naţională şi a meniriĭ noastre viitoare un neam întreg, pe care nu-l va prinde nepregătit evenimentele viitoare, orĭ cât de surprinzătoare ar fi ele; asemene, dincoace de Carpaţĭ, la noĭ.

Şi uniĭ şi alţiĭ avem acelaş ideal, pentru împlinirea căruĭ s'ar părea că stau împotrivă măreţiĭ Carpaţĭ, dar, onorat Auditoriu, munţiĭ nu pot fi stăvilar voinţiĭ şi conştiinţiĭ unuĭ neam, — căcĭ nu e putere lumească care să oprească conştiinţa naţională a popoarelor.

Bine cuvêntată va fi munca şi lupta noastră şi a celor următorĭ pentru cel maĭ mare şi cel din urmă bun comun al nostru al tuturora. Să ne pătrundem dar că nu studiem şi nu ne străduim pentru că maĭ pe urmă să putem trăi lesnicios şi să ne odihnim în perne de puf, ci pentru ca să ne pregătim să ne oţălim într'o luptă mare ce va să vie şi în care vom câştiga mărirea din urmă a neamuluĭ nostru. Pentru aceasta să avem veşnic înaintea noastră amintirea trecutuluĭ şi conştiinţa împliniriĭ

poate. Dumneavoastră, dacă vĕ interesează, să cercetaţi.

Dintre piesele, ce se par prelucrate de domnul învĕţător, ca autor, să ne oprim la „Bătrânul procesiv“, pag. 52. Povestirea aceasta earăş dovedeşte uşurinţa cu care compune dl învĕţător piese de cetire pentru copii.

A fost odată — zice — un om rĕu, foarte rĕu, căci nu mai eşia din *„pâri şi procese“*; numele omului era Moş Petru. Odată moşul acesta grozav de rĕu vede pe vecinul sĕu, că-'şi sparge un zid dela casă, şi îşi face acolo o fereastră nouă. Ei, dar fereastra se deschidea în curtea moşului Petru. Ce să facă? A spus vecinului, că-'l păreşte. Ceilalţi oameni din apropiere au zis moşului să nu facă proces, că 'l pierde. S'a năcăjit atunci Moş Petru, a lovit cu pumnul în masă şi a strigat între altele: *„o să vĕ arăt, că vecinul n'are să se uite în curtea mea de pe fereasta cea nouă“*. A început, ca om foarte rĕu, procesul. L a pierdut. Bani, de plătit cheltuelile, moşul n'a avut; prin urmare casa lui a ajuns la dobă.

Atâta e povestirea.

„Cartea Copiilor“, — dacă ar fi adevĕrată şi posibilă întêmplarea cu moş Petru, — face o mare nedreptate omului. Acest moş, aşa cum este el, în piesa aceasta, nu e nici decât om *pricinaş* (aş zice mai bine aşa, decât procesiv), el nu face altce-va în casul de faţă, decât îşi apără un drept, *pe care îl dă şi legea.* Autorul cărţii nu ştie, că e lucru oprit să facem la casele noastre ferestri ce se deschid în curţile vecinilor. Moş Petru are toată dreptatea, când nu permite să privim intr'una la curtea lui din fereastra cu pricina; căci om păţit fiind, ştie foarte bine, că după un lung privit ar puté urma pe aceeaşi fereastră ceva excursiuni nocturne; că lumea este plină de oameni rĕi... Aşadară nu bĕtrân pricinoş, ci om, care îşi apără dreptul şi averea, a fost moşul Petru.

Autorul, atât în piesa aceasta, cât şi în altele, a greşit rĕu. Dar nici nu se putea altfel. O minte de om încrezut, şi poate şi tinĕr, care nu este în stare a distinge un lucru de altul, produce adese ori cele mai prăpăstioase rătăciri, fără a-'şi da seamă de ele. Tinĕrul nostru autor declară, bună-oară, că *„omul e substantiv“*, şi *„casa e substantiv“*, la pag. 135 într'o ahdută, pe care vrea s'o dea drept *„model“*, copiilor, acelor copii, care earăş nu pot să fie altceva decât substantive; căci în sfîrşit noi toţi se vede că nu suntem lucruri concrete, ci abstracţiuni, numite „substantive“, care când cetim, ori mâncăm, ori bem, nu ne nutrim cu carte, cu pâne, cu apă, ci cu substantive. Că, de bună seamă, aşa trebue să fie! Doar de aceea domnii învĕţători sunt în general atât de bine nutriţi, încât unora le mai vine pofta să se resfeţe une-ori, şi să comită câte-un „substantiv“ în forma de carte.

In sărăcia de idei, „Cartea Copiilor“ ar vrea — vedeţi dumneavoastră, — să se înfăţişeze *„ilustrată“*. De! Nu trăim veacul ilustratelor?

Pe cele aproape două sute de pagini sunt *trei zeci-şi trei* de iconiţe, tipărite parte de pe clişeuri rupte, ori tocite, şi toate alese la întêmplare, cum s'au găsit în tipografie pe vremea aceea, când s'a tipărit cartea. Aceasta nu însemnează „carte ilustrată“. Ţĕranul român în cazuri analoge are expresiunea: sărăcie cu ciucuri.

Se poate acum admite, ori nu, Cartea copiilor ilustrată, de dl învĕţător Alexandru, ca manual în şcoalele noastre? Poftiţi şi luaţi hotărîrea ce credeţi, că e mai bine şi mai cu dreptate.

O singură împrejurare a-'şi mai avea de amintit, din acest incident cătră domnii învĕţatori. A compune cărţi româneşti este lucru greu şi nemulţumitor. Ca să întocmim o carte de şcoala şi să avem mângăerea că n'am făcut un lucru cu desăvîrşire slab, avem trebuinţa, pe lângă o bună pregătire pedagogică în şcoală, nu numai de multa experienţă dăscălească, ci şi de cetire temeinică, de *reviste şi cărţi de pedagogie.* Câţi dintre învĕţătorii aplicaţi la şcoale mai citesc lucrări de soiul acesta? Invĕţătorimea din metropolia noastră, ştiţi prea bine, s'a dovedit nu de mult că este incapabilă de a susţinea o unică foae pedagogică românească. Ce reviste citeşte dară? Poate în limba germana? Bine ar fi; dar nu 'i adevĕrat. Invĕţătorii care citesc ceva în limba lor, formează un procent minimal. Cei-ce citesc vre-o lucrare pedagogică în nemţeşte sau altă limbă străină, putem zice, că la noi nici nu există. N'avem dar să aşteptăm, ca învĕţătorii să facă paradă cu ceea ce n'au. Deocamdată rolul unui învĕţator deştept, cu oare-care experienţă şi doritor de a munci, se poate reduce la margini mai modeste, dar mai folositoare, şi în loc să „compună“ cărţi, care cuprind mai mult haz decât lumină, să arete bună-oară:

Ce îmbunătăţiri crede el că s'ar putè face la cutare obiect de învĕţământ? Ce părţi i-se par lui greşite ori prea grele în cărţile ce le foloseşte în şcoala? Şi altele de felul acesta.

Părerile acestea le poate aduce în discuţie cu ocasia adunărilor învĕţătoreşti, în conferenţe, ori în gazete câte le avem; pe [illegible] s'ar cerceta cu de amĕruntul şi *s'ar statori ce părere poate să fie admisă, şi care trebue respinsă ori îndreptată.* Ideile primite s'ar comunica în seria cătră toate despărţĕmintele învĕţătoreşti; în modul acesta s'ar produce un schimb de idei, s'ar generalisa unele adevĕruri folositoare, şi cu încetul s'ar desvolta poate o mişcare literară mai de vieaţă şi în pedagogia noastră.

Caransebeş, în 1 Maiu 1902.

E. Hodoş.

Cuvênt presidial,

rostit de Protosincelul **Ioan I. Papp** *la adunarea generală a fondului preoţesc din 1902.*

Christos a 'nviat!

Onorată Adunare generală!

P. On. Domni Protopresbiteri!

Onorată Preoţime!

Iubiţi fraţi în Christos!

Mulţumindu-Vĕ tuturor, că aţi dat ascultare convocatorului nostru, înainte de toate Vĕ salut cu creştineasca salutare: Christos a înviat!

In această zi, când Domniile şi frăţiile Voastre, representanţii preoţimei diecesane, V'aţi adunat aici, în centrul eparchiei, pentru a Vĕ esercita dreptul şi a Vĕ împlini datorinţa impusă prin statutele fondului nostru preoţesc; în această zi, când ce după instituţiunile bisericii noastre chemat sunt să ocup acest scaun de înaltă distincţiune pentru mine şi ca atare să conduc consultările de astăzi ale Onoratei adunări, aş fi dorit mult şi mi-ar fi servit spre deosebită mângăiere, dacă V'aş puté întimpina cu vre-o veste de bucurie generală; dar', după-ce Provedinţa divină, în sfaturile sale necuprinse de mintea omenească, altcum a dispus, în loc de a Vĕ înveseli cu vre-o veste de bucurie, necesitat sunt a-'mi împlini trista şi dureroasa datorinţă şi a Vĕ împărtăşi şi de aci durerosul eveniment, că Preasfinţitul nostru archiereu diecesan *Iosif Goldiş* nu mai este între cei vii.

Mult regretatul nostru archiereu la 23 Martie st. v. a. c. a adormit în Domnul, şi astfel, mutându-se la cele eterne, a lăsat eparchia vĕduvă, pe eparchioţii iubiţi, poporul credincios, preoţimea diecesană, decorul sufletului sĕu, — în profund doliu.

In faţa durerosului eveniment, nu ne mai rĕmâne alta, decât aceea, pentru-ce Vĕ rog, ca reverinţei şi devotamentului nostru fiiesc faţă de regretatul nostru archiereu de pie memorie *Iosif Goldiş,* precum şi profundului nostru doliu pentru perderea acestui archipăstor, să-'i dăm expresiune prin ridicare de pe scaune, zicêndu-'i cu pietatea creştinească: *Odihnească în pace, binecuvêntată să fie memoria lui;* şi acestei memorii nu numai să-i facem loc în inimile noastre, dar' să o eternisăm şi în analele fondului.

Iubiţi fraţi în Christos!

Trecênd peste evenimentul de doliu, ţin să constat cu Domniile şi frăţiile voastre, că ziua de astăzi, deşi zi comună în calculul de rînd, dar' în vieaţa şi existenţa fondului nostru preoţesc este o zi de atâta însemnătate, încât nici nu am puté trece peste ea, fără să ne dăm oare-care seamă cu noi înşi-ne.

Insemnătatea zilei o remarchează împregiurarea, că fondul nostru preoţesc îşi ţine astăzi a 25-a adunare generală dela înfiinţarea şi existenţa sa; ear' mângăierea noastră îşi află basa ei în faptul, că de după socoata, ce Vi-se presintă, fondul nostru preoţesc, după 25 de ani ai existenţei sale s'a ridicat la un capital depeste 400.000 (patru sute mii) fl., un capital acesta, care chiar şi numai de sine şi prin sine, dar' bine îngrijit şi administrat, nu numai tinde destulă garanţie pentru a satisface tot mai mult justelor aspiraţiuni ale preoţimei noastre diecesane, ale vĕduvelor şi orfanilor ei, dar' a servit dela început şi în viitor va servi tot mai mult atât spre întărirea bisericei noastre naţionale, cât şi spre ridicarea prestigiului preoţimei noastre diecesane.

Dacă dară nu ni-a fost dat, ca această zi însemnată pentru biserica şi preoţimea noastră diecesană să o putem serba cu vre-o pompă esterioară, — să o prăznuim în inimile noastre, mulţumind lui Dumnezeu, că ne-a învrednicit a ajunge şi acest moment mult dorit, când şi preoţimea noastră are pentru sine şi ai sĕi un ce special; când preoţimea noastră adecă are atare fond, care pentru acum îi serveşte spre mângăiere, ear' pentru viitor spre îmbărbătare şi încuragiare în suportarea lipselor şi neajunsurilor vieţii familiare.

Binecuvêntat să fie deci momentul, când s'a conceput idea şi când s'a pronunţat primul cuvênt pentru înfiinţarea acestui fond, a cărui bunătate s'a dovedit peste toată îndoiala şi până acum, pentru-că acest fond, ca un pom rĕsădit roade mănoase, ear' pe viitor [illegible] rodari tot mai îmbelşugate!

Aceia dintre D-voastre, cari aţi luat parte începênd dela conferinţa din 1877 şi dintre cari cu bucurie putem saluta şi la adunarea de astăzi pe mai mulţi, vĕ veţi aduce aminte, că prin înfiinţarea fondului preoţesc nu s'au urmărit numai interese materiale, ci, precum ne arată şi istoricul fondului, espus în statute, prin acest fond s'a urmărit un scop mult mai superior: închiegarea tot mai tare a raporturilor bune dintre elementele constitutive

---

datoriilor noastre, chiar a celor mai neînsemnate.

* * *

Şi acum pe cale de a termina socot că nu voiu pricinui durere inimilor D-voastrĕ făcênd scurtă pomenire despre soartea a două părţi din Moldova Marelui Stefan ce azi zac sub stăpâniri strĕine: Bucovina şi Basarabia.

Şi dacă aceste nume Vĕ amintesc pagini dureroase din vieaţa poporului român, ziua ce-o serbăm astăzi e de natură a Vĕ insufla duhul nădejdii în aşa mĕsură în cât să credeţi nestrămutat că odată şi odată se vor ivi zori de zile mai bune şi pentru ele; şi nădejdea noastră în această privinţă e, cu atât mai îndrituită cu cât frumoasa ţară a Bucovinei şi Basarabia cea atât de bogată în braţe vitejeşti sunt rupte nu se poate mai rĕu din trupul Moldovii, — că ranele pricinuite de aceste răpiri vrăşmaşe nu s'au vindecat şi nu se vor vindeca decât odată cu reunirea lor.

Pentru Bucovina şi Basarabia nu nutrim numai aspiraţiuni întemeiate pe comunitatea etnică, ca pentru Ardeal, ci revendicările cele mai legitime ce le poate face popor pe lume.

Căci ţara pe unde şi-a făcut drum Dragoş şi Bogdan cu voinicii lor pentru a descălecă Moldova; din care-şi ia început toate rîurile ce scaldă câmpiile mănoase ale Moldovii; unde sunt Rădăuţii cu mădulările Bĕtrânului Bogdan Descălecătorul; unde e Suceava, cetatea eternă şi veşnică a Românismului, din care resunau coarnele şi buciumele de alarmă şi din care plecau, în toată ţara, crainicii lui Stefan-cel-Mare să cheme norodul la arme în contra Tătarilor, Turcilor, Leşilor şi Ungurilor — spre a'şi apĕra legea şi moşia; ţeara în care a fost fărîmat trufaşul rigă polon, Albert, cu toată şleahta şi oştirea sa, în care cel mai neînsemnat loc e totuşi mărturie a unei glorii străbune; unde stă şi astăzi Voroneţul cu amintirea sihastrului Daniil; unde, în sfârşit, e străvechea Putnă în care şi astăzi lumina candelii se revarsă peste peatra sepulcrară, pe care e săpat numele a cărui purtător era împodobit de virtuţile cele mai alese ce le poate avea fiinţă omenească şi sub care s'ar aşezat spre veşnică odihnă rĕmăşiţele pământeşti ale celui mai mare şi glorios Român, ce-a purtat vre-o dată o coroană — ale lui Stefan-cel-Mare şi sfânt; o asemenea ţară nu poate fi uitată decât numai cu preţul prăpădirii neamului întreg.

Un veac trecut cu un pătrar s'a scurs în şireaua vremii nesfârşite de când mormêntul Marelui Stefan a căzut în mâni strĕine, — şi precum odinioră creştinii n'avură pace sufletească, câtă vreme mormêntul Mântuitorului era în mâni păgâne — astfel, facă Cerul, să n'aibă Românii pace până ce pămêntul în care zac moaştele sfinte dela Putna n'o să li-se întoarcă îndărĕpt.

Cu ce preţ? Dumnezeu singur ştie!! Asiĕderea ţara, pe pămêntul căreia s'au rĕsboit ostenii lui Stefan, ai lui Rareş şi Ioan-Vodă-cel-cumplit, ţara cu Hotinul şi Soroca, ţara în care au trăit odată călăreţii Tighecenî şi arcaşii Orheienî, la ţara aceia, în care neamul se stinge vĕzênd cu ochi', să ne gândim tot-deauna. Atât măcar să facem, dacă alt ceva mai mult nu putem şi s'aşteptăm cu resignare dreptatea celui a Tot puternic!

Eată, D lor colegi, cum multe şi minunate fapte au sĕvârşit părinţii şi strĕmoşii noştri, şi cum multe şi frumoase ne-a rĕmas şi nouĕ de îndeplinit.

Eu nu vĕ urez alt-ceva decât să fiţi asemenea înaintaşilor voştri şi atunci cum exclama Chichindeal:

„Ce dulce şi privire ar fi a vedea aşa mare numĕr de Români în Bănat, Ungaria, Ardeal, România şi Bucovina că se iubesc ca fraţii şi să omenesc“, ca „una trebuie să fie naţia românească“ şi atunci, „mărită naţie daco-românească, mai aleasă naţie pe pămênt nu va fi înaintea Ta!“

Până atunci însă viitorul fiind în mânile lui Dumnezeu, cu toţii *Lui să ne închinăm!*

Bucureşti, 23 Ianuarie 1901.

A. Lăpĕdatu.

ISTEAŢĂ ŞI PACE!

— Poveste. —

(Urmare şi fine.)

Nu auzi tu? — grăi primarul. Ce s'aude? Cine se vaietă aşa cu jele pe afară. Hai să vedem. Amêndoi es şi cearcă să vadă cine şi ce-i.

Orbul începe a se tângui şi mai tare când îi aude apropiindu-se.

— Fie-vĕ milă, — se tânguia el — fie-vĕ milă de mine, m'a părăsit vedeţul, m'a lăsat să peiu, oameni buni, facă-vĕ Dumnezeu parte de raiu, nu lăsaţi pe un biet orb să se prăpădească, daţi-i sălaş ca Dumnezeu să vĕ dea sălaş în sînul lui Avram.

Primarul auzind rugĕciunea orbului să milostivi şi-'i întinse o bâtă să se ţină de ea, apoi îl ducea ca p'un orb pe morarul, şi băgându-l în casă îl puse într'un ungheţ, ear' el şi cu femeia prostului, se puseră din nou la bĕute. Orbul şedea în ungheţ ghemuit şi se uita bine cum îşi petrec oamenii noştri. Când petrecerea era mai bună să deschide leasa (poarta) şi omul cu bucatele dela moară şi topoteşte. Ba să umble să descarce carul ori să bage boii în grajd ca şi până aci, nu. Doamne fereşte, ci oblu se băgă în casă şi porunci muierii să desprindă boii, ea spăriată de purtarea bărbatului abia avu vreme să ascundă pe primar sub pat, olul cu vinarsul la căpătâi în pat, purcelul după caminiţă, plăcinţile pe grindă şi cina în podişor, apoi iute o tuli afară să-'şi vadă de lucru. Orbul bine vĕzu ce şi unde puse muierea. Cât ai bate în palmi boii fură în grajd şi femeia în casă. Era oare-cum afară de sine, nu pricepea cum 'i-s'a putut schimba bărbatul de când a fost la moară. Spăriată cum era nici nu putea să vorbească.

— Muiere! N'auzi?! Hai! Dă-'mi ceva sorbitură, mi-o fi vremea să sorb şi eu ceva că de trei zile strop de păzitură n'am gustat. Dă-'mi dar' ceva să sorb — zise bărbatul — aşezêndu-se pe un scăunaş la foc. Dar' ăsta cine-i? Ăsta în ungheţ? Ce oameni mi-ai adus la casă?!

— Un biet orb sărmanul, — zise ea mai moartă de năcaz — un biet orb a cerut sălaş şi i-am dat, l'a lăsat vedeţul, a fugit de el, s'a rugat să-'l las şi l'am lăsat colea în ungheţ.

ale bisericei, dintre cler şi popor şi în special dintre cler şi inteligenţa mireană.

Şi după-ce fondul prin statutele sale însuşĭ mărturiseşte despre sine, cine i-a fost creatorul, cine i-a fost spriginitorul şi cine ocrotitorul şi crescĕtorul, ţin, că e de demnitatea noastră, ca astăzĭ îndeosebĭ, când fondul îşĭ ţine şi serbează în mod atât de liniştit a 25-a adunare dela înfiinţarea sa, în semnul gratitudineĭ, ce a caracterisat preoţimea noastră totdeauna, să aducem tributul recunoştinţei şi mulţumitei noastre călduroase tuturor acelor factorĭ, carĭ au iniţiat, spriginit şi provocat înfiinţarea şi sporirea fondului, şi pe carĭ statutele acestui fond ni-'ĭ presintă ca pe o trinitate.

Idea adecă, precum se ştie, a emanat dela I. P. S. Sa dl Episcop de atunci Ioan *Meţianu*, acum archiepiscop şi mitropolit.

Venerabilul Sinod eperchial a spriginit-o cu toată căldura, resemnând spre acest scop cel maĭ bogat isvor de augmentare şi sporire, ear' Consistorul eparchial a întrupat idea şi a realisat dorinţa preoţimeĭ.

Mi-am ţinut decĭ de datorinţă, să relevez acestea acum, când fondul îşĭ serbează a 25-a adunare şi când soartea astfel a dispus, ca mie să-mĭ vină onoarea de a conduce această adunare.

De aceea, rugându-vĕ pe toţĭ, să spriginiţĭ şi din a d-voastră parte ulterioara desvoltare a acestui fond, dar' nu maĭ puţin în interesul propriu, ca şi în interesul bisericiĭ, să întreţineţĭ şi în viitor cele maĭ bune relaţiunĭ cu poporul şi cu inteligenţa mireană, — declar şedinţa ordinară a adunăriĭ fonduluĭ preoţesc din anul 1902 de deschisă.

Arad, la 20 Aprilie (3 Maiu) 1902.

Din Bănat.

— *Dela Reşiţa-montană.* —

Reuniunea de cântărĭ „Sängerbund" din Reşiţa-montană, cu ocasiunea Rosaliilor rom.-cath. cu o solemnitate foarte mare, şi-a sĕrbat sfinţirea stindardului sĕu. Efeptuit acest act de sfinţire sub patronagiul amabileĭ şi marinimoaseĭ doamne Eberhart, soţia d-lui administrator suprem la fabricele de aicĭ, din toate punctele de vedere a reuşit foarte bine.

Pentru înălţarea acestui act solemn, la această sĕrbătoare au fost invitate şi au oarticipat o mulţime de corurĭ vocale şi paspeţĭ nu numai din loc şi jur, ci chiar şi din depărtări mai marĭ. Reuniunile de cântărĭ şi oaspeţiĭ sosiţĭ din spre Bogşa au fost primiţĭ şi aduşi de acolo la Reşiţa cu trenurĭ separate. Intre corurile vocale invitate la această festivitate au participat în corpore şi Reuniunile de cântărĭ din Reşiţa-montană şi rom. ear celelalte au fost numai representate.

In programa festivităţilor a fost luate: cercetarea etablismentelor reşiţene, petrecerĭ poporale, escursiunĭ etc., ear în seara zileĭ de Rosaliĭ s'a ţinut concertul impesant dat de aceste coruri, care a succes de minune.

Fiind o zi bună şi acomodată, actul sfinţireĭ s'a făcut în liber înaintea bisericiĭ rom. kath. prin preotul local asistat de capelaniĭ sĕĭ, de parocul gr.-cath. din Reşiţa-rom. şi de un teolog rom.-cat. pare-ni-se din Timişoara.

Ca unul care am petrecut cu atenţiune încordată pertractările ce au decurs în causă autonomieĭ catholice şi cunosc luptele episcopatului român unit desvoltate din acest incident contra tendinţelor de a cuprinde în cadrul acesteĭ autonomiĭ şi biserica unită de pe teritorul metropolieĭ gr.-cath. de Alba-Iulia şi Făgăraş, nu pot pricepe rostul cu care, parocul gr.-cath. din Reşiţa-rom. părintele Hoza (iertĕ-mĕ că nu-i cunosc numele de botez), în calitatea aceasta a d-sale, acum a doua oră alăturea diaconisează în biserica catolică de acolo, luând parte activă chiar şi la procesiunĭ.

Nu observă dl Hoza, că în chipul acesta prea făţiş şi prea opus lucră la desavuarea paşilor făcuţĭ de episcopatul unit, care cu toată abnegaţiunea lucră la apĕrarea independenţeĭ bisericiĭ sale?! Sau doară în această biserică crede dl Hoza a-'şĭ afla mângăerea sufletească, de carea însuşĭ s'a lipsit prin procedura d-sale faţă de poporeniĭ sĕĭ?!

Au între rom. catolicĭ crede d-sa să facă propagandă pentru sfânta unire?! Sau luând parte la serviţiile divine a-le rom. catolicilor crede d-sa că va cuceri şi atrage la biserica sa pe credincioşiĭ altor confesiunĭ?! Au doară în biserica rom.-cat. crede d-sa a învĕţa ritul grecesc, pe care şi aşa în restimpul de 18 anĭ de comotisare în o parochie de pe lângă Timişoara l'a redus şi împistriţat cu câte o mişcare propie ritului rom catolicilor?!

Au doară în chipul acesta crede părintele Hoza că-'şi va recâştiga iubirea poporenilor sĕĭ şi-ĭi va atrage şi re'nsufleţi la frecuentarea bisericiĭ ce dela venirea d-sale (de 2 anĭ) din motive uşor de înţelesau părăsit-o şi abia din când în când o maĭ cercetează?!

Foarte rĕu te 'nşelĭ d le părinte!

Dar oare la toate sĕrbătoriile catolicilor ai de gând şi pe viitorĭ, *să faci fuga mare în biserica d tale şi încă nainte de timpul îndatinat sfinta Liturgie* numai ca să poţĭ participa ca diacon la serviciul divin în biserica rom.-catholică?! Şi participând, crezĭ d-le părinte, că facĭ fală bisericiĭ române şi credincioşilor d tale?!

Cearcă, rogu-te şi întreabă ca să te convingi despre opinia reşiţenilor ce au faţă de popa cel ne ras, şi atuncĭ te asigur că nu veĭ mai îmbrăca odăjdiĭ rom.-cat.

Şi dacă din causa preocupăriĭ, n'aĭ puté străbate până la acel punct al convingeriĭ că nu-ĭ bine ce facĭ, Te rugăm, ca să-'ţĭ dai silinţa a te lăpeda *cu forţa* de acea credinţă a d-tale şi serind numaĭ bisericiĭ unite, să nu daĭ ansă străinilor să ne batjocurească nicĭ pe noĭ nicĭ pe poporeniĭ d-tale.

Ne mirăm cum de dl învĕţător Neda din Reşiţa-rom. pe care îl cunoaştem de credincios bun al bisericiĭ unite nu-'l sfătue pe dl Hoza ca să nu facă aşa ceva. Sau doară şi domnia-sa consimte cu această procedură a d-lui Hoza?

Ne-am mira!?!

Avis veneratului ordinariat din Lugoş.

Călătoriul.

Din Selişte.

Furt îndrăsneţu. Deja de anul trecut nişte rĕu făcătorĭ au purtat aleanul fruntaşului ţĕran Nicolae Sĕrbu din comuna Sĕliştе I. Sibiiu.

In toamna anului trecut s'au încercat a rupe balamalele (ţiţinile) dela uşa prăvăliĭ însă nu le au suces.

Iarna aceasta au făcut a doua încercare, într'o seară pe la orele 8 au intrat în prăvălie doi indivizĭ mascaţĭ şi fiind luaţĭ pe fugă, s'au şters fără ale puté da de urmă.

Astă noapte însă, pela orele 11—12 le-au suces a rupe zăbrelele dela fereasta prăvăliĭ fără a fi auziţĭ şi intrând în prăvălie au adunat banii ce se au aflat cam în valoare de 3000 trei miĭ coroane, moneta în bani ung., ruble ruseşti şi monetă română pentru că d. Sĕrbu să indeletnicea pe lângă multe alte afaceri şi cu schimbul banilor.

In dimineaţa zilei, când s'au sculat, au aflat prăvălia spartă şi baniĭ furaţĭ; s'au mai luat şi nişte ţigări, să presupune că ar fi nişte lucrătorĭ străinĭ carĭ au mai lucrat pela astupături etc. cum le mai zic (Barabĕri).

Afacerea e în cercetare.

Raport.

PARTEA ECONOMICĂ.

LEGUMĔRITUL.

— Disertaţie poporală —

De

George Maican, învĕţător.

Cartofiĭ.

(Urmare.)

Cartofilor le plac pământul cam nesipos, bine lucrat şi gunoit. Pământul rece din firea lui îl gunoim cu gunoi proaspăt, ear fiind cald, cu gunoi putred. Pământul îl arăm toamna, ear primăvara a doua oră, mărunţindu-l bine când punem şi cartofiĭ în cuiburi făcute anume sau în brazde după plug Depărtarea între cuiburĭ să fie cam 2 urme şi jumĕtate ca să aibă loc a să desvolta atât mlădiţele cât şi tuberculele (cartofii) în pământ. — In fiecare cuib punem 3—4 cartofi după cum sunt şi de mare. Cartofiĭ marĭ tare 'ĭ tăem dealungul în feliĭ, grijind a nu vĕtăma ochiurile: astfel de feliĭ punem câte 5—6 într'un cuib.

Pentru prăsilă vom alege totdeauna cartofi frumoşĭ, bine desvoltaţi, sĕnătoşi şi carĭ au fost bine păstraţĭ; alt cum nu ni se va rĕsplăti osteneala.

Când cortofiĭ au răsĕrit şi crescut cam de o palma 'ĭ săpăm pentru prima oră, ear înainte de înflorire pentru a doua oră cu care ocasiune facem cuib (musunoi) în jurul cotaorelor trăgând pământ.

Pentru a prăsi cartofi mari ne apucăm prin lunie când înfloresc şi rĕsfirând mlădiţele (viţele) le culcăm la pământ şi le îngropăm cu ţĕrina aşa încât numai vĕrfurile să rĕmână afară.

Prin aceasta silim măzga (sucul nutritor) a merge tot la modâlci (cartofi) silindu-i a creşte de minune.

Recoltarea cartofilor să face când viţele s'au uscat pe de plin ceea-ce e semn că s'au copt. Ca să le putem scoate svântat căutăm un timp frumos când şi pământul e uscat.

Cum să păstrează cartofiĭ, orĭ cui îĭ este cunoscut. Dar ca totuşi să-i putem păstra mai bine ca de obicei, vom aşeza cam pe la mijlocul grămeziĭ de cartofi bucăţĭ de var nestins învălite în vre un sac rĕu ca să nu vină în atingere cu eĭ. Varul absoarbe toată umezeala şi prin urmare împedecă putrezirea cartofilor.

Voind a avea cartofi proaspeţĭ noĭ, primăvara de timpuriu purcedem în modul urmĕtorim:

Cortofi din anul trecut îĭ păstrăm în pivniţă la loc deosebit între pulbere de cărbunĭ ca să nu încolţească jilăvindu-i. Facem apoi cuiburi unde voim a'ĭ pune în grădină şi 'ĭ punem întocmai ca primăvara. Fiind secetă udăm ca să rĕsară mai repede. Prin Octomvrie, după ce i-am săpat odată, ca bruma să nu vatăme viţele, adunăm pământ mai mult în jurul cuiburilor ear în ajunul îngheţului acoperim cu gunoi putred, frunziş s. a. In chipul acesta scutindu'i de ger, eĭ cresc acolo şi să desvoaltă frumos; ear primăvara înainte de a da căldura să poată încolţi, îĭ scoatem şi îĭ folosim fiind foarte gustosĭ.

Putem chiar şi în decursul iarneĭ să scoatem din eĭ avênd lipsă.

(Va urma.)

BIBLIOGRAFIE

A apărut în tipografia noastră:

Şcolarul declamator, un drăgălaş volum de versurĭ scrise şi alese pentru şcolariĭ şi tinerii, carĭ declamează la examene, zile onomastice, la concerte etc. de *Nicu Stejărel*. Preţul 25 cr. (50 fil.) plus porto postal 5 filerĭ.

— Nicĭ un rĕu, o mânca şi el cu mine. Adă numaĭ încoace, pune-ne ceva ici pe vatra focului

— Apoĭ ce să vă dau, n'am nimic. Dute şi-'ţĭ strĕcură nişte chisăliţă, apoi ia mălaiul de pe poliţă şi mâncaţĭ ce puteţĭ, că alta n'am ce vĕ da.

Omul merge şi-'şĭ strecură chisăliţă, îşi aduce mălaiul şi poftind şi pe orbul la cină cu el, se dau amêndoĭ la gustare. Mâncară ei cât mâncară apoĭ se deteră la poveşti.

— Hei frate! — zise orbul, să-'ţĭ spun eu o poveste, că minte mi-ĭ ţiné cât veĭ trăi pe lume. Când eram copil maĭ mic, nu eram nici eu orb atuncĭ, vrea tata să mĕ trimită să păzesc găinile de uliu. Eu însă nu vream odată cu capul, mĕ ascunseĭ dar' tocmaĭ cum e ascunsă la tine o găină friptă colea în podişor.

Omul merse oblu la podişor, îl deschise, găsi găina cea friptă, o luă frumuşel şi o puse pe vĕtruţă naintea lui şi naintea orbului.

— Dacă maĭ crescui — începu — earăşĭ orbul — vrea tata să mĕ bage păcurar, eu nu vream de fel. Ce să fac? M'ascund eară-'şĭ tocmaĭ cum e ascuns la căpătâiul patuluĭ la tine un ol cu vinars de prune.

Omul ia şi olul cu vinarsul şi-'l pune pe vătruţă naintea lor...

— Tata nu mĕ slăbia nicĭ cum, adause orbul — ei cu tot dinadindusul vrea să mĕ bage şi să mĕ bage slugă la oĭ. Eu eară m'ascund cum e ascuns colo după cominiţă la tine un purcel fript şi pe grindă un blid cu plăcinţĭ.

Omul ia purcelul şi plăcinţile şi le pune jos pe vatră, apoĭ se pun frate la beute şi la mâncate, de gândeaĭ că numaĭ tot chisăliţă au mâncat de cându-'s pe lume. Muierea nu ştia, ce să facă, ci tot se preumbla încoace şi încolo prin casă.

— Când mĕ făcui omul tot, tata vrea să mĕ bage păstor la boi — maĭ povesti orbul, dar' eu ferește Doamne să vreau, m'ascund earăşĭ cum e ascuns un câne colo sub patul tĕu.

Omul caută sub pat şi nu şĭ putea da samă ce poate fi acolo. Orbul îĭ spusese, că e un câne, el îl vede că are formă de om, să temea deci că e necuratul, căcĭ când plecase de acasă morarul îĭ vorbise că e dracul la el în casă. Se temea deci a a se atinge de el. Orbul din ungheţ îl îndemnă să ia bâta şi să dea, el ascultă şi dă, dă cât poate maĭ tare. Primarul rĕbda cât rĕbda dar' dela o vreme 'i-se urî de răbdate, eşi dar', cum aĭ arde de sub pat şi eacă-l în talpe primarul satuluĭ. Vĕzându-l omul nostru şi aşa prost cum era îĭ trecu prin minte blăstămăţia primaruluĭ:

— îl omor pe blăstămatul, mi-a necinstit casa, m'a făcut de rîsul lumiĭ, afurisitul.

— Fă ce vreĭ — zise orbul, care acuma eşise din ungheţ — treaba ta. Şi cu aste peri din casă.

Vĕzând dus pe morarul muierea prinse curagiu, ear omul îşĭ perdu pe loc mânia. Era chiar gata să loviască pe primar cu un bocioc în cap, dar' muierea iute sări între eĭ — şi prinzênd putere de nou zise bărbatuluĭ:

— Ce vreĭ? Cum vreĭ să omorĭ fără lege omul?! Dă-l să-'l judece legea, că n'aĭ tu drept să-'ţĭ faci lege ţie.

Omul chiar că nu ştia nicĭ unde e legea. De astfel de poamă în traiul luĭ nu auzise.

— Apoĭ bine, unde e legea să merg să vĕd ce o fi şi aceea.

— Auzĭ la prostul, eu îs legea, — zise muierea. Eu să cerc cine e vinovatul, tu s'ou primarul. Mergeţĭ dar' amêndoĭ afară şi veniţĭ pe rênd să vĕ judec.

Amêndoĭ eşiră afară. Maĭ întâiu intră bărbatul. Făcu însă cum 'i se dduse porunca, adecă bătu la uşe şi intrând se comănăcĭ până la pământ zicênd: Dumnezeu să trăiască pe dl fibirĕu.

— Mulţam, — zise ea după masă. Da ceĭ? Cum?! El începu a spune toate cele ce vi-le povestiĭ şi eu domniilor-voastre.

— Apoĭ mĕĭ! De ce nu aĭ tunat din sbiciu şi de ce aĭ înfundat tu ţingălaele? Tu eşti vinovatul, dacă ţingălaele sunau şi tu plesniaĭ din sbiciu, primarul te auzia şi fugea, aşa el n'a putut fugi. Poţĭ merge, capeţĭ şase ţoave.

Şi prostul se duse afară.

Intră apoĭ primarul cu aceeaşĭ aplecăciune şi-'şĭ povesti şi el păţania.

— Apoĭ bine mĕĭ! Treĭ zile a trebuit să şezĭ tu la muierea altuia?! Poţĭ merge capeţĭ treĭ ţoave.

— Fie-care fu pus la dereş şi-'şĭ suferi edeapsa. Prostul, prost rĕmâne Ce să zic altă? Spuneţĭ dumnea-voastră, nu-i aşa?!

Alfa.

NOUTĂȚĬ.

ARAD, 23 Maiu n. 1902.

„Aradi Közlöny" tăbăreşte rĕu pe noĭ, ci-că n'am şti să vorbim cu dumnealor cu pălăria în mână. Apoĭ nu, asta o lăsăm d-lor Beles János şi Hamzea Agoston. Noĭ stăm cu fruntea sus şi ne uităm în ochiĭ orĭ şi cuĭ! Vedem şi de pe faţa celor dela numita foaie că 's supăraţĭ. Suntem însă sigurĭ că nu vorbele noastre i-au lovit, ci faptul că *am reprodus scrisoarea* d-luĭ fişpan Urbán. Servească-le însă acest lucru drept motiv nu să ne ocărască, numindu-ne „trădătorĭ de patrie" şi „mincinoşĭ", ci să fie maĭ cu reservă când publică ceva despre afacerile noastre bisericeştĭ...

Ne mirăm de altfel de d-niĭ dela „A. K." au vreme până şi să apere pe dl Beles János, precum-că nu domnia-luĭ li-ar fi dând informaţiunĭ (ferit-a Domnul! dl Beleş e curat, ca un nou născut!), dar la scrisele ziaruluĭ „Szabadság" „Nagyváradi Napló", şi „Nagyvárad" dela 21 c. *nu reflectează nimic. De ce?* Are atâta dispreţ de susamintitele ziare, încât nicĭ nu stă cu ele de vorbă?

Dăm cu socoteala de altfel că nicĭ nouĕ nu ne reflectau pe un ton atât de supărat, dacă *baba* nu li-s'ar fi plâns. Ear că *baba* s'a vĕzut Mercurĭ cu d-niĭ dela susläudatul ziar, asta n'o tăgădueşte nicĭ „A. Közlöny"...

Cât despre afirmaţia că dl Beleş nu „informează", am puté zice: „Hiszi a piszi"...

*

O solemnă sĕrbare! Sub titlul „*Aşezarea crucii*" cetim în foaia „*Nagyszentmiklós*" următoarele:

„Cu mare sĕrbare s'a aşezat în Dumineca trecută după amiazĭ crucea pe turnul noueĭ *bisericeĭ greco-catolice.* Sĕrbarea s'a început la orele $2^1/_2$, când protopopul tractual Dr. *Laurian Luca,* preotul *Luca Fărcaş* din Igriş şi *Vasilie Deciu,* preotul din loc, îmbrăcaţĭ în ornate bisericeştĭ, cu toţĭ eleviĭ gr.-catolicĭ şi cu 40 de fetiţe în haine albe şi cu esarfe albastre, însoţiţĭ de un mare numĕr de oamenĭ, *au plecat dela capela gr.-catolică la tinichigiul (!) Bayer Ferencz, ca să iee în primire crucea. In fruntea conductuluĭ mergea* **orchestra luĭ Steiner Mihály cântând imnurĭ bisericeştĭ şi nemzeti.** După luarea în primire a cruciĭ, 12 fetiţe au luat crucea pe umĕr, ear conductul a pornit înapoĭ pe strada principală; *în faţa bisericeĭ gr.-or. sêrbeştĭ protopopul Dr. Luca a zis o scurtă rugăciune.* Inaintând conductul s'a oprit în faţa casteluluĭ conteluĭ *Nákó Sándor,* care a primit cinstea de naş. Aicĭ ceĭ treĭ preoţĭ împreună cu ministranţiĭ au mers la pragul casteluluĭ, unde 'i a primit contele Nákó şi soţia sa, baronesa Estera Lipthay. D-şoara Cornelia Luca a oferit conteseĭ Nakó un admirabil buchet. Familia conteluĭ s'a alăturat conductuluĭ. Ajungênd **la biserica romano-cat. preotul Vasilie Deciu a făcut rugăciunĭ pentru Rege, pentru papa, pentru episcop şi pentru toţĭ credincioşiĭ.** Oprindu-se apoĭ *în faţa bisericeĭ gr.-or. române, preotul Luca Fărcaş a spus* **o scurtă** *rugăciune.* In potop de ploaie a ajuns conductul la biserica cea nouă, unde protopopul Dr. Luca a făcut rugăciunea asupra cruciĭ, binecuvêntând-o şi stropind-o cu apă sfinţită. Apoĭ a fost subscris actul comemorativ, care avea să se pună în cruce; l'au subscris: contele *Nakó* Sándor, *Juhász* József, judecător cercual reg., Agrima Petre, *Lantos* István, măestru architect, preoţiĭ celebranţĭ şi alţii maĭ mulţĭ. *Actul comemorativ* **împreună cu numĕrul ziaruluĭ „Nagy-szentmiklós" apărut în acea zi,** au fost puse într'o sticlă hermetic închisă, şi s'au aşezat în globul cruciĭ. *Crucea s'a ridicat prin* **frontalul bisericeĭ împodobit cu steagurĭ nemzeti** şi cu verdeaţă, prin transparentele cu inscripţiĭ: trăiască regele, episcopul şi contele Nakó Sándor, — **în sunetele hymnus-uluĭ.** *Mészáros Henrik,* fratele antreprenoruluĭ, adaptând crucea la locul sĕu, a bĕut dup'olaltă şapte pahare de vin în sănĕtatea: regeluĭ, episcopuluĭ diecesan, a conţilor Nákó Kálmán şi Nákó Sándor, oaspeţilor, preoţilor oficianţĭ, celor 2 architecţĭ şi autorităţiĭ comunale. **In timpul acesta musica luĭ Steiner intona Szozat-ul.** După sfirşitul frumoaseĭ sĕrbărĭ contele Nákó Sándor 'l-a cinstit cu bogat dar bănesc pe înfigătorul cruciĭ; ear mulţimea încântată s'a împrăştiat".

Părinte *Firczák* dela Muncaciu! Te întrecură „românaşiĭ" din Sân-miclăuşul-Mare!

Aşteptăm ca patriarchul *(heterod'ocs) Aurică* dela „Gazeta" să vină *aici* cu o competentă adjudicare a causeĭ.

*

Tot gentil. Maĭ deunăzĭ arătarăm cu câtă cucernicie se poartă Prea-Cuviosul părinte I. I. Pap, presidentul Consistoruluĭ aradan, faţă de înalta persoană a Mitropolituluĭ sĕu, căruia îĭ ieşise spre întimpinare chiar la — Ciaba.

Acum putem înregistra altă călătorie *incognito* (să nu ştie nimenĭ, — cum s'ar zice) a Prea Cuviosuluĭ, care, bag-seama, spre marea şi grabnica trebuinţă a sfinteĭ noastre bisericĭ, s'a simţit îndemnat să-'şĭ arete iluminata faţă pe la palatul ministerial din Buda.

S'a tot învêrtit Mercurĭ dl Beles Iános prin aula episcopească, sigur nu pentru-ca să-'şĭ arete căinţa apostasieĭ, ci să-'l provadă pe înaltul presidiu cu merinde, că de, d-sa e maĭ dibaciu în a bate la uşĭ, trebuia să dea lecţiĭ.

Astfel, cu obicĭnuita-ĭ inimă deschisă, după-ce se va fi întors, P. Cuviosul părinte ne va spune tuturor ce bun a adus pentru sfânta maică biserică.

*

Mandat vacant. Mercurĭ era să se aducă sentenţă în causa alegeriĭ dela Margitta, în Bihor, unde reuşise liberalul Örley Kálmán dar kossuthiştiĭ atacaseră mandatul cu protest. Se vede că era decis a se nimici alegerea şi astfel Örley să ajungă şi el în strâmtoare. Destul că el a depus mandatul nainte ca să se aducă sentenţa Curieĭ. Va fi decĭ o nouă alegere, unde se va puté înfăţişa ear Örley şi desigur va fi maĭ cu grije ca la alegerile de astă toamnă.

*

Medic român ar putea să concureze cu succes la vacanţele ivite în fruntaşele comune româneştĭ *Şiclău* şi *Otlaca.* **Fieşte-care post este împreunat cu salar anual de 1600 coroane şi alte venite laterale. Recursurile sunt a se înainta până la 28 Maiu n. la pretura din Elek (com. Arad).**

*

Al 2-lea şi ultimul concert al inteligenţeĭ române din Orăştie se va da Dumineca, în 25 Maiu n. în sala hoteluluĭ „Transilvania" cu concursul D-nei Irena de Vladaia, primadonă dela opera din Bucureştĭ, al d-şoareĭ Therese Lang şi al d-luĭ Gr. Savu, artist dramatic, cu următorul *Program:* Partea I. 1. Meyerbeer: „Cavatina" din opera „Roberto il diabolo", cântată de d-na Vladaia; 2. Beethoven: „Ronate" executat la pian de d-ra T. Lang; 3. Strauss: „Cântec ţigănesc" din op. „Voivodul Ţiganilor" (Zigeunerbaron) d-na Vladaia; 4. Vlahuţa: „Versurĭ", dl Gr. Savu; 5 *a).* Ardite: „Il Bacio" vals cu variaţiunĭ de bravură; *b).* Paraschiv: „După fragĭ şi după mure" d-na Vladaia; 6. „Monologurĭ", dl Gr. Savu; 7 *a).* A Thomas: „Romanţă" din op Mignon, d-na Vladaia; *b).* I. Mureşan: „Vals", d-na Vladaia. Partea II. 8. Bizet: „Habanera" din opera „Carmen", d-na Vladaia; 9. Speranţă: „Anecdote poporale", dl Gr. Savu; 10. Lecocq: „Boléro espagnol", d-na Vladaia; 11. Beldiceanu: „Versurĭ", dl Gr. Savu; 12. Vladaia; „Doina olteanuluĭ", cântată de d-na Vladaia. Preţurile: Loja 10 cor., loc I. 3 cor., loc II. 2 cor., loc III. 1 cor., parter 60 fil., galeria 40 fil. Venitul curat e destinat pentru un scop filantropic. Inceputul precis la 8 ore seara. Bilete se găsesc de vênzare la Librăria H Graef şi seara la cassă.

*

Concert şi teatru în Ceffa. Cu ocasiunea adunăriĭ reuniuniĭ învĕţătorilor din tractul Tinca, care se va ţinea la 21 Maiu st. v. în comuna *Ceffa,* când se va ţinea şi examenul, tinerimea şcolară va da un concert şi teatru împreunat cu dans, cu menţiunea de a se înfiinţa un fond coral din care să se ajute şcolariĭ lipsiţĭ de mijloace, la care să invită On. public a lua parte fără altă invitare, că invitărĭ separate nu se fac. Taxa de persoană 80 filerĭ; de familie 1 cor., 60 fil. Inceputul la 8 ore seara.

Ofertele şi suprasolvirile să primesc cu mulţămită la adresa învĕţătoruluĭ *Ioan Costa,* şi se vor cuita pe calea ziaristică.

PROGRAMA:

1. Motto: „Rugăciunea", de T. Popovicĭ, duet, cântată de corul şcolar. 2. „Cuvênt de deschidere". 3. „Cea din urmă noapte a luĭ Mihaiu-Viteazul", poesie declamată de un şcolar. 4. „Uită mamă", duet, cântată de corul şcolar. 5. „Sentinela română", poesie declamată de un şcolar. 6. „Patria", de Porumbescu, duet, cântată de cor. şcolar. 7. „Huniade", poesie, declamată de un şcolar. 8. „Stejarul şi cornul", poesie declamată de un şcolar. 9. „Bagă Doamne luna-'n nor", duet cântat de corul şcolar. 10. „Preda Buzescu", poesie declamată de un şcolar. 11. „Nunta luĭ Părjol", teatru, de Iosiv Vulcan, jucată de tinerimea şcolară. 12. „Cuvênt de încheiere". 13. „Danţul".

De mâncare şi de beutură ieftină şi bună, va fi îngrijire.

Daruri pe seama Sf. bisericĭ din Agriş.

In ziua primă a sfintelor Paşti după finirea serviciului divin în fiinţa de faţa aşa zicênd a întregului popor din comună prin subscrisul s'a oficiat şi sfinţirea unui frumos prapor în preţ de 160 cor. donat de bunul creştin şi proprietar *Ioan Frăţilă.* In ziua Sf. George de asemenea prin preotul Romul Motorca s'a servit sfinţirea uneĭ frumoase cădelniţe în preţ de 30 cor. donată de harnicul econom *George Bogdan.* Aceste fapte marinimoase a sus numiţilor dăruitorĭ, dovedesc în deajuns iubirea şi dragostea ce o nutresc în inima şi sufletul lor faţă de Sf. biserică şi sfintele ei aşezăminte.

Ca semn de recunoştinţă şi mulţumită faţă de amintiţiĭ dăruitorĭ, Sf. biserică prin organele sale, prin Comitetul parochial a bine voit a decide: a li-se exprima mulţumită protocolară, prin ce li-se eternisează numele în analele parochiei. Tot odată s'a maĭ decis: ca donatorilor şi pe calea publicităţiĭ să li-se exprime mulţumită, astfel şi pe această cale în numele poporului voiu a le exprima cea mai sinceră şi profundă mulţumită pentru jertfa adusă pe altarul Dlui Deie bunul Dumnezeu ca jertfa lor să fie bine primită. Ceriul reverse cu prisosinţă darurile sale peste lucrul mânilor lor, ca bucurându-se de bunătăţile primite dela Dumnezeu să se simtă îndemnaţĭ şi în viitor a mai jertfi din prisosul averiĭ lor pentru înpodobirea şi înfrumseţarea sfântului locaş Dumnezesc.

Ear altor bunĭ creştinĭ, servească-le de esemplu aceste nobile fapte, căci este lucru ştiut, că Dumnezeu celor milostivĭ, celor ce jertfesc bisericeĭ şi causelor sfinte le resplăteşte însutit şi înmiit, ba îĭ îndreptăţesc chiar a spera fericirea vecĭnică zicêndu-le prin fiiul sĕu: „Bucuraţi-vĕ şi vĕ veseliţĭ că plata voastră multă este în ceruri".

Agriş la 14/5 st. n.

George Popp,
preot pres. com. par.

„TRANSSYLVANIA".

Acum a sosit timpul, când tot ţĕranul e reclamat la lucrul de câmp, să scoată prin muncă şi priceperea din sînul bogat al pămĕntuluĭ comorile vieţiĭ: hrana şi îmbrăcămintele, ce ne dau traiul tuturor.

Căsuţa şi o încuie şi o lasă în grija luĭ Dumnezeu; Dumnezeu bunul însă ne fereşte, dacă înşine ne păzim. Zisa Românuluĭ: paza bună, trece primejdia.

Mulţĭ cred, că e de ajuns, dacă lasă casa în grija unuĭ prunc, pe vre o babă sau moş, şi nu rar s'au întêmplat, că întorcêndu-se dela câmp să aflat-o prefăcută în scrum.

„Transsylvania", acest institut de asigurare, înfiinţat de bărbaţĭ valoroşĭ, au lucrat şi lucră şi astăzĭ spre folosul poporuluĭ în ramul foculuĭ şi al vieţiĭ şi s'a pus în legătură cu alte însoţirĭ solide, pentru ca şi în ramul grindineĭ şi al furturilor prin spargerĭ să aducă publiculuĭ servicĭĭ folositoare.

Atragem decĭ atenţiunea onoraţilor cetitorĭ asupra anunţuluĭ „Transsylvanieĭ" din numĕrul foiĭ de azĭ.

Mai cu seamă „Transsylvania" face bune servicĭĭ publiculuĭ întru asigurarea speselor de înmormêntare, unde relativ premiul e foarte mic faţă de alte institute şi reuniunĭ de înmormêntare.

E adevĕrat, că în timpul mai recent au început în mai multe comune de ale noastre a se înfiinţa societăţĭ de înmormêntare, de ceea-ce toţĭ trebue să ne bucurăm; însă la acestea mărimea sumeĭ în cele mai multe casurĭ se acomodează nu după mărimea premiuluĭ, ci după cvotisaţiunile incurse; pe când „Transsylvania" plăteşte întreagă suma asigurată la moment după moartea întêmplată aceluĭ asigurat, şi jalnica familie poate îndeplini înmormêntarea cu deplină mângăiere sufletească; ear funcţionariĭ bisericeştĭ cu mulţumire creştinească.

Cu acest ram de asigurare altă bancă nu se ocupă, afară de „Transsylvania", fiind puţin rentabilă. Acest institut însă a aflat de bine, să aducă şi acest serviciu publiculuĭ şi funcţionarilor bisericeştĭ, ca acela să afle mângăere la timp de întristare, şi aceştia rĕsplată meritată pentru ostenelele lor în timp cuvenit.

Asiguraţĭ decĭ toate, ce aveţĭ de valoare şi îndemnaţĭ şi pe alţiĭ să asigure; căcĭ numai aceea este sigur ce este asigurat.

PARTEA ECONOMICĂ.

Preţul spirtuluĭ în Arad, 23 Maiu.

Spirt rafinat, vênzare mare	.	118.—
„ „ „ mică	.	120.—
„ brut vênzare mare	. .	116.—
„ „ „ mică	. .	119.—
100 chilograme borhot uscat	.	12.80.—13.—

Bursa de grâne din Budapesta

50 chlgr. grâu pe Maiu	. cor.	8 67—8 69
„ „ sĕcară pe Oct.	. „	6.68—6.69
„ „ ovĕs pe Oct.	. „	5.77—5 78
„ „ porumb pe Maiu	„	5.14—5 15
„ „ grâu pe Octomvrie	„	7.82—7.83

Preţul grânelor înmagazinate

(per 50 chlgr.)

Grâu ung. de Tisza	(greut. 76)	c. 8.75—8.85
„ „ „	(greut. 77)	„ 8.80—9.—
„ din Banat	(greut. 76)	„ 8.70—8.90

Piaţa de porci din Steinbruch (Kőbánya).

Negoţul cu porcĭ graşi e neschimbat. Preţul porcilor bĕtrânĭ graşi (ungureştĭ), perechea în greutatea peste 400 chlgr. 100—103 filerĭ chilogramul. Porcĭ graşĭ tinerĭ, perechea în greutate peste 320 chlgr. se vinde cu 107—109 filerĭ chilogramul. Porci sêrbeştĭ, perechea până la 260 chgrame se vinde cu 104—106 filerĭ chgramul.

Red. respons. **Ioan Russu Şirianu.**
Editor **Aurel Popovici Barcianu.**

Inserţiunĭ şi reclame.

Candidat de advocat
se caută pentru cancelaria advocatuluĭ
Dr. Vasile Avramescu,
în **M.-Radna.** 775 1—3

Se caută
UN INVĔŢĂCEL
în prăvălie. Condiţiunĭ favorabile. Să cere a fi din casă bună. 767 3—3
A se adresa la **George Moldovan,** comerciant în *Govoşdia,* p. u. Totvárad.

Scăparea familieĭ.
Inscripţiunea de sus într'adevĕr o merită
„Picăturile ruseştĭ"
ce se preparează în farmacia *dluĭ Vasilie Mijinescu* din *Melencze.*

Ele sunt un mijloc neîntrecut şi excelent contra durerilor interne, de *stomac, mistuire, materiţă* şi *intestine.*

In timpul cel maĭ scurt dispar durerile amintite; lucră într'un mod binefăcĕtor contra *sgârciurilor, vênturilor* (colica) şi *diarhoe;* delătură *greaţa şi neplăcerile* provenite în urma *stricăriĭ stomaculuĭ* şi din *răceală; linişteşte greaţa* şi *face apetit; delătură respiraţiunea grea,* în lipsă extremă potoleşte *tusa* şi ajută la desfacerea *flegmeĭ;* pusă pe puţină vată *la dinţiĭ* găuroşĭ uşurează durerea. 704 15—20

Preţul 1 cor. 60 banĭ, (80 crucerĭ).

Dacă se trimite înainte 2 cor., medicamentul se expedează francat.

„Picăturile ruseştĭ" veritabile se pot căpĕta numaĭ în farmacia d-luĭ *Vasilie Mijinescu* în *Melencze, (comitatul Torontal).*

Asiguraţi: viaţă, zestre, capital de intreprindere, rente, cazul morţii, spese de inmormêntare!

Asiguraţi contra grindinei: grâul, cucurузul, secara, ovêsul şi toate plantele economice!

Agentura principală în Arad

A BĂNCEI GENERALE DE ASIGURARE MUTUALĂ SIBIENE

„TRANSSYLVANIA“

primesce oferte pentru asigurări din comitatele: *Arad, Bichiş, Bihor, Cenad, Caraş-Severin, Timiş* şi *Torontal* şi le efeptuesce pe lângă cele mai favorabile condiţiuni:

1. In ramul vieţii: capitale cu termin fies, rente, zestre pentru fetiţe, capital de intreprindere pentru feciori, pe caz de moarte, spese de inmormêntare. Aceste din urmă dela 50—500 cor. se plătesc la moment în ziua morţii intêmplate;
2. In ramul focului: clădiri de tot felul, mobile, mărfuri, producte de câmp ş. a.;
3. Contra furtului de bani, bijuterii, valori, haine, recvisite ş. a. prin spargere;
4. Contra grindinei: grâu, secară, orz, cucuruz, ovês, viă (vinea), plante industriale: cânepă, in, himei, nutreţuri, tabac ş. a.

Deslusiri se dau şi prospecte se pot primi la agenturele noastre locale şi cercuale mai în fiesce-care comună şi direct prin

Agentura principală „Transsylvania“ în Arad

Strada Széchenyi nr. 1. — Telefon nr. 399.

423 —80

Asiguraţi contra focului: case, bucate, mobile, vesminte, mărfuri!

Asiguraţi contra furăturilor prin spargere: bani şi tot ce aveţi de preţ!

Spre binevoitoare luare aminte!

Avem onoare a aduce la cunoştinţa Onor. public român din Arad şi provinţă, că ne-am arangiat cu totul din nou

atelierul de croitorie

în Arad strada bisericii (Templom-utcza), pregatim tot feliul de haine bărbăteşti şi de copii. *Croiul după ultima modă.* Comandele se efectuesc grabnic şi cu cea mai mare promptitudine.

Pe seama mult Onoraţilor preoţi prăgătim reverenzi conform prescriptelor.

Legătură directă cu primele fabrici de stofe din străinătate.

Rugându-ne de sprijinul Onoratului public român.

Semnăm cu stimă:

Iosif Vuc şi Francisc Dengelegi,

croitorie de haine bărbăteşti

în Arad, vis-àvis de poştă. 752 5—10

HOFFMANN SÁNDOR

la „Rândunică“

Arad, edificiul Teatrului.

Recunoscut ca loc pentru cele mai ieftine cumpărări.

Cel mai bogat asortiment de articoli proaspeţi.

Serviciu solid şi prompt.

Ocasie! Ocasie!

Excelentă materie cretone şi zephiri	19 cr.
Materii dublu late numai	50 „
Covoare, metrul numai cu .	19 „
Batiste franceze	27 „
3 perechi de ciorapi buni americani, de coloare neagră sau bruneta .	fl. 1.— „

Bluse, cămeşi { deja dela 95 cr. în sus, de mătasă curată . . fl. 4.95 „

Umbrele negre, albe şi colorate dela . . „ 1.25 „ în sus, în cel mai bogat asortiment.

Nota preţurilor şi mostre de materie sau creton trimit bucuros în provincie.

Principiul meu e: să fac circulaţie mare pe lângă preţuri ieftine.

Telefon, pentru oraş şi jur, Nr. 10.

597 —53

Sanatoriu şi institut de cură cu apă rece

— Incuviinţat de Inaltul minister de interne prin ordinaţiunea Nr. 81.945/1901. —

In toată Ungaria-sudică singurul institut de cură autorisat, care iarna-vara stă deschis pentru public şi primşte la cură bolnavi cu locuinţa în institut şi externişti. Bolnavii pot avé la dispositie sfatul ori-şi-cărui medic.

Mijloace de lecuire:

Baie cu lumina electrică: pentru vindecarea reumei, podagrei, îngrăşărei, nevralgiei, boalei de rinichi, boalelor de sânge şi invenínării prin metaluri. Aceste băi pot fi folosite şi de cei bolnavi de inimă, 15 bilete 15 fl.

Baie de cură cu apa rece: pentru sănătoşi intărire, şi vindecă boale de plumâni, de stomac nevralgic, boale de intestine (maţe), insomnia, durerile de cap etc. 15 bilete 6 fl. Abonament lunar 10 fl.

Baie de acid-carbon: pentru vindecarea boalei de inimă, boalelor femeeşti şi lecuirea slăbirei pricinuită de nervositate. 15 bilete 18 florini.

Baie maure: pentru vindecarea boalelor femeeşti, reumei, nevralgiei, înţepenirea muşchilor etc. 15 bilete 16 fl.

Baie cu apa rece electrică: Vindecă nervositatea, dureri de nervi, slăbirea peste tot a sistemului nervos. 15 bilete 15 florini.

Inhalaţii: soole sau cu extract de brad. După modelul celor din Reichenhall şi Gleichenberg, — în contra boalelor de plămâni şi de gât. 15 bilete 9 fl.

Gimnastica-svedez: pentru vindecarea strâmbărilor de spinare, înţepenirii muşchilor; pentru lecuirea slăbirii la copii anemici. Taxă lunară de la 10 fl. în sus, după gravitatea casului de boală.

Massage: pentruvindecarea boalelor de nervi, a anemiei, a îngrăşării peste măsură şi a slăbirii generale. 15 massage 6 fl.

Massage electrice: pentru vindecarea nervositătii, a durerilor de nervi şi pentru uşurarea mistuirii. 15 bilete 12 fl.

Electrisare galvanică şi cu curent faradic. Bolnavii internişti pot avé la dispositie sfatul ori-şi-cărui medic. — O odaie (cu incălzit, luminat şi serviciu) şi provisiunea sau intreţinerea: 85 fl. pe lună.

Medicul conducĕtor:

Dr. HECHT,

Arad, Strada Zrinyi (fostă Sziget) Nr. 3 (intrare în stradă vis-à-vis de Teatru, între prăvăliile Maresch şi Szabó). Telefon 270.

541 —61

Bani pe amortisaţie

până la cea mai înaltă proporţie de preţ pe pământuri

pe lângă interese de 4% — 4½% şi cu ştergere din capital,

tot asemenea cu preţ foarte ieftin pe case de inchiriat în Arad-centru; mai departe mijlocesc — pe lângă condiţiuni avantagioase — **imprumuturi hipotecare obicinuite.**

Anticipez după dorinţă spesele de intabulare.

Onoraţii proprietari de imobile să folosească actualele raporturi pecuniare favorabile, ca prin convertarea mijlocită de mine să-'şi micşoreze sarcinile de interese.

Vestesc totodată On. public, că

cu 1-a Maiu a. c. mi-am mutat cancelaria

în Piaţa Bors Béni Nr. 22.

(casa Spielmann) etagiul I.

Szücs F. Vilmos

Institut de imprumuturi pe imobile şi pământuri.

La intrebări dau lămuriri numai trimiţêndu-mi-se timbrele corĕspunzĕtoare postale. 453 —85

Tipografia „Tribuna Poporului“ Aurel Popoviciu Barcianu.